

Václav Klaus

Z Wikipedie, otevřené encyklopedie

O bývalém řediteli gymnázia PORG pojednává článek Václav Klaus mladší.

Václav Klaus (* 19. června 1941 Praha) je český ekonom a politik, spoluzakladatel Občanské demokratické strany a mezi roky 1991–2002 její první předseda. V letech 1992–1998 působil jako předseda vlády svého prvního a druhého kabinetu. Poté se na čtyřleté období stal předsedou dolní komory parlamentu a v letech 2003–2013 zastával úřad prezidenta České republiky.

Před vstupem do politiky působil jako bankovní úředník a prognostik, po listopadu 1989 se stal ministrem financí ČSSR ve vládách národního porozumění a později národní oběti, v níž zastával i post vicepremiéra. V roce 1991 inicioval založení Občanské demokratické strany. V letech 1992–1997 byl předsedou vlády a od ledna až do února roku 1993 vykonával z titulu své funkce premiéra některé pravomoci prezidenta republiky.

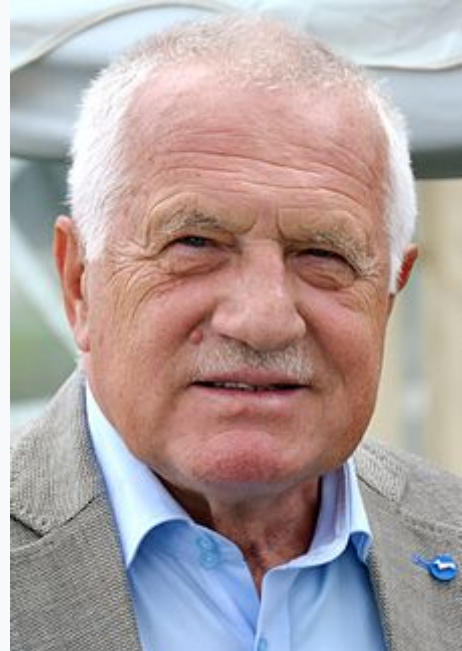
Po pádu jím vedené vlády na podzim roku 1997 nakrátko ztratil rozhodující politický vliv, ale do vysoké politiky se vrátil již po volbách na jaře 1998, kdy se stal předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (1998–2002). Po parlamentních volbách roku 2002, které ODS prohrála, se opět na krátký čas stáhl z vrcholné politiky. V únoru 2003 zvítězil v prezidentské volbě poprvé a na druhé pětileté období byl znovuzvolen prezidentem České republiky v roce 2008.

Po odchodu z prezidentského úřadu v březnu 2013 opustil aktivní politiku a nadále se vyjadřuje k tématům vnitřní i zahraniční politiky, například k válce na východní Ukrajině či Evropské migrační krizi.

Obsah

- 1 Osobní život
 - 1.1 Život do roku 1989
 - 1.2 Majetkové poměry
- 2 V centru vládnutí (1989–1997)
 - 2.1 Přeměna Občanského fóra a vznik Občanské demokratické strany
 - 2.2 Ekonomická transformace

**prof. Ing. Václav Klaus, CSc.,
dr. h. c. mult.**

Václav Klaus (r 2015)

2. prezident České republiky

Ve funkci:

7. března 2003 – 7. března 2013

Předseda vlády Vladimír Špidla

Stanislav Gross

Jiří Paroubek

Mírek Topolánek

Jan Fischer

Petr Nečas

Předchůdce Václav Havel

Nástupce Miloš Zeman

1. předseda vlády České republiky

(7. v rámci federace do 31. 12. 1992)

Ve funkci:

2. července 1992 – 2. ledna 1998

Prezident Václav Havel

Jmenován Václavem Havlem

Předchůdce Petr Pithart (v rámci federace)

Nástupce Josef Tošovský

- 2.3 Rozdělení Československa
- 2.4 První Klausova vláda
- 2.5 Druhá Klausova vláda
- 2.6 Aféra ODS, demise a úřednická vláda
- 2.7 Ostatní činnost
- 3 Opoziční smlouva (1998–2002)
- 4 Prezident republiky (2003–2013)
 - 4.1 První období
 - 4.2 Druhé období
 - 4.3 Domácí politika
 - 4.3.1 Zákonodárství
 - 4.3.2 Milosti
 - 4.3.3 Amnestie
 - 4.3.4 Ostatní prezidentské akty
 - 4.4 Zahraniční politika
 - 4.4.1 Evropská unie
 - 4.4.2 Vně Evropské unie
 - 4.5 Společenské působení
 - 4.5.1 Prague Pride
 - 4.5.2 Akce D.O.S.T. a Ladislav Bátora
 - 4.5.3 Environmentalismus
 - 4.6 Hodnocení prezidentství
- 5 Exprezident (od roku 2013)
- 6 Institut Václava Klause
- 7 Nadační fond Václava Klause
- 8 Vyznamenání a veřejná ocenění
- 9 Dílo
- 10 Literatura
- 11 Odkazy
 - 11.1 Poznámky
 - 11.2 Reference
 - 11.3 Související články
 - 11.4 Externí odkazy

Osobní život

Život do roku 1989

Rod Klausů pochází ze západočeské obce Mileč.^[5] Otec Václava Klause Václav (1901–1974) byl povoláním účetní.^[6] Jeho matka Marie rozená Kailová (1914–2006)

Místopředseda druhé vlády M. Čalfy

Ve funkci:

3. října 1991 – 2. července 1992

Ministr financí ČSSR / ČSFR

Ve funkci:

10. prosince 1989 – 2. července 1992

Předseda vlády Marián Čalfa

Předchůdce Jan Stejskal

Nástupce Jan Klak

3. předseda Poslanecké sněmovny PČR

Ve funkci:

17. července 1998 – 20. června 2002

Předchůdce Miloš Zeman

Nástupce Lubomír Zaorálek

1. předseda ODS

(v letech 2002-2008 také čestný předseda ODS)

Ve funkci:

21. dubna 1991 – 15. prosince 2002

Předchůdce *subjekt vznikl*

Nástupce Mirek Topolánek

1. předseda Občanského fóra

Ve funkci:

13. října 1990 – 23. února 1991

Nástupce *subjekt zanikl*

Poslanec Poslanecké sněmovny PČR

Ve funkci:

1. června 1996 – 7. března 2003

Poslanec Federálního shromáždění (SL)

Ve funkci:

7. června 1990 – 31. prosince 1992

Stranická příslušnost

Členství OF (1989–1991)

ODS (1991–2003)

Nestraník

prezident ČR (2003–2013)

pracovala jako pokladní a průvodkyně turistů a byla také příležitostnou autorkou básní.^[7] Rodina byla duchovně spřízněna s Církví československou husitskou.^{[8][9]}

Václav Klaus má o dva roky mladší sestru Alenu Jarochovou, která po okupaci Československa roku 1968 emigrovala i s manželem do Švýcarska. Dnes žije nedaleko Curychu a má švýcarské občanství.^[10]

Klausovi rodiče kladli důraz na jeho dobré výsledky ve škole a mimoškolní aktivity. Mimo jiné Václav Klaus působil několik let v Dětském pěveckém sboru Československého rozhlasu, později byl juniorským i dorosteneckým reprezentantem Československa v basketbalu, což mu umožnilo získat zkušenosti z pobytů v zahraničí, a téměř deset let hrál celostátní první ligu v tomto sportu.^[11] Ve sportovním oddíle Dukla Praha pak také strávil povinnou vojenskou službu.^[12]

Václav Klaus studoval v letech 1958–1963 ekonomiku zahraničního obchodu na Vysoké škole ekonomické v Praze.^[13] Jako ekonomy, kteří ovlivnili jeho ekonomické uvažování, později uvedl Friedricha Hayeka^[14], Milтона Friedmana^[15], Ludwiga von Misesa^[16], Paula Samuelsona^[17] a Josefa Schumpetera^[18]. Při studiu se seznámil se svou pozdější manželkou Livíí, která pochází z Oravy na Slovensku. Mají dva syny, Václava (* 10. září 1969)^[19] a Jana (* 2. září 1974) a pět vnoučat.

Po vysoké škole a úspěšném konkursu nastoupil Klaus na místo v Ekonomickém ústavu ČSAV. V šedesátých letech absolvoval dva studijní pobyty na Západě, roku 1966 na *Università degli Studi Federico II* v italské Neapoli a roku 1969 na Cornellově univerzitě ve Spojených státech amerických. V roce 1968 získal titul kandidát ekonomických věd.^[12] Angažoval se v reformních periodikách *Tvář* a *Literární noviny*, kde publikoval sloupky pod pseudonymem *Dalimil*.^[12]

Po Pražském jaru byl Klaus podle svých slov z politických důvodů nucen opustit vědeckou kariéru a v roce 1970 odešel do Státní banky československé (SBČS), kde pracoval na různých pozicích až do roku 1987.^[12] Od roku 1979 pořádal pravidelné semináře o ekonomických otázkách. Seminářů se zúčastňovala řada budoucích politiků.^[pozn. 1] Kvůli seminářům začala Klausu sledovat Státní bezpečnost (StB),^[21] která semináře považovala za „pravicové“.^{[22][23]} Založila na něj a vedla svazek pod krycím jménem Kluk,^{[21][22][23]} nasadila na Klausu své agenty, odposlouchávala jeho telefony, tajně mu prohledala kancelář a nasadila do ní odposlouchávací zařízení.^[23] V roce 1986 StB pořádání dalších seminářů znemožnila a svazek 11. srpna t. r. uzavřela.^{[24][25][22]}

V roce 1987 se Klaus vrátil k akademické činnosti jako analytik v Prognostickém ústavu ČSAV. StB na něj v dubnu 1988 založila další svazek pod krycím jménem Rek.^{[24][26]} Není jasné, co bylo důvodem obnoveného zájmu StB o Klausu, svazek byl 9. prosince 1989 skartován.^[27] V té době již Klaus cestoval do zahraničí včetně nekomunistických zemí a vystupoval v západních médiích.^[24]

Majetkové poměry

Narození	19. června 1941 (76 let) Praha Protektorát Č. a M.
Národnost	Češi
Choť	Livia Klausová (od 1968)
Děti	Václav ml. a Jan Klausovi
Alma mater	VŠE v Praze
Profese	politik, ekonom a pedagog
Náboženství	Církev československá husitská
Podpis	
Webová stránka	Václav Klaus
Ocenění	 Řád Bílého lva I. třídy ^[zdroj?] Řád Tomáše G. Masaryka I. třídy ^[zdroj?] Řád Isabely Katolické (Španělsko) ^[zdroj?] Řád bílé orlice (Polsko) ^[1] Řád za zásluhy Svobodného státu Sasko (Německo) ^[zdroj?] Řád Vitolda Velikého (Litva) ^[2] Řád za zásluhy o Rakouskou republiku ^[zdroj?] Řád bílého dvojkríže (Slovensko) ^[3] Puškinova medaile (Rusko) ^[4]
Commons	Václav Klaus

Některá data mohou pocházet z datové položky.

Podle Zákona o zabezpečení prezidenta republiky po skončení funkce (zákon č. 48/2004 Sb.) má bývalý prezident republiky nárok na rentu ve výši 50 tisíc Kč měsíčně. Renta je ze zákona splatná předem vždy do pěti pracovních dnů od počátku příslušného kalendářního měsíce. Dále má bývalý prezident republiky nárok na paušální náhradu, která kryje zejména nájemné kanceláře a odměnu pro asistenta, v celkové výši dalších 50 tisíc Kč měsíčně. Paušální náhrada je splatná spolu s rentou.

Tato část článku je příliš stručná nebo neobsahuje všechny důležité informace. Pomozte Wikipedii tím, že ji vhodně rozšíříte.

V centru vládnutí (1989–1997)

Několik dní po 17. listopadu 1989 se Václav Klaus dostal na doporučení Rity Klímové do centra Občanského fóra (OF),^[28] kde byl jednou z prvních osobností z jiného okruhu než disidentského a uměleckého.

Již 10. prosince 1989 se stal československým ministrem financí ve vládě Mariána Čalfy, nominovaným za Občanské fórum. Od června 1990 pokračoval na stejném postu pod Čalfovým vedením také ve federální vládě ČSFR a v říjnu 1991 byl jmenován i jejím místopředsedou. V červenci 1992 byl jmenován předsedou české vlády.

Od konce roku 1989 až do demise své vlastní druhé vlády v roce 1997 tak Klaus nepřetržitě byl jedním z klíčových členů vlády, od roku 1992 tím zdaleka nejvlivnějším. Mimo jiné se směrodatně podílel na přeměně socialistické ekonomiky v kapitalistickou, na rozdělení Československa i na formování politické scény transformací Občanského fóra a vytvořením pravicové Občanské demokratické strany.^[29]

Přeměna Občanského fóra a vznik Občanské demokratické strany

Občanské fórum vzniklo jako názorově široce rozkročené nehierarchické hnutí se slabými strukturami, což omezovalo jeho akceschopnost.^[30] Již na jaře 1990 se v něm začaly projevat spory o jeho směřování. Václav Klaus se do nich zapojil několik měsíců po parlamentních volbách, konaných v červnu 1990.^[31] Zastával názor, že OF je potřeba přeměnit na jasně definovaný politický subjekt s pevnější hierarchií, který by byl schopen prosadit potřebné reformy.^[32] Protože již před volbami z OF odešly některé levicové skupiny včetně sociální demokracie, hnutí se posunulo politicky doprava.^[33] Po vítězných volbách v OF zesílilo napětí a postupně se vyhranily tři názorové frakce: Klausem vedená pravice, centristé z řad bývalých disidentů (Pavel Rychetský, Jiří Dienstbier, Petr Pithart a další) a levice zastoupená hlavně členy klubu Obroda.^[34] Kongres OF v září 1990 nedokázal o budoucnosti hnutí přesvědčivě rozhodnout, což umožnilo Klausově skupině radikálních reformátorů, aby se pokusila OF převzít.^[35]

Klaus problém transformace Občanského fóra představil jako střet mezi pravicí a levicí. Dne 10. října 1990 vytvořilo 57 pravicových poslanců OF Meziparlamentní klub demokratické pravice a 13. října byl Václav Klaus zvolen předsedou OF.^[35] Tím na dlouhou dobu získal rozhodující vliv na českou politiku a převzal politickou základnu, již doposud ovládal Václav Havel.^[36] Brzy poté se pravice neúspěšně pokusila vyloučit levicovou frakci z OF.^[34]

V prosinci 1990 Václav Klaus navrhl, aby se Občanské fórum změnilo v politickou stranu s jasnou strukturou a disciplínou. Kongres OF, konaný 12. a 13. ledna 1991, tento návrh schválil hlasy 126 delegátů ze 175 a přijal prozápadní a protisocialistický program.^[37] Středoví a levicoví politici OF však chtěli přeměně hnutí v pravicovou stranu zabránit, a tak se rozkol v OF vyhroutil.^[38] Na schůzce u prezidenta Havla v Lánech 8. února 1991 se obě křídla dohodla, že alespoň do voleb, plánovaných na červen 1992, bude OF existovat jako koalice dvou skupin: pravicové strany vedené Klausem a centristického hnutí kolem bývalých disidentů.^[39] Napětí však pokračovalo a vedlo ke svolání mimořádného kongresu na 23. února. Ten schválil dohodu z Lán a v jejím duchu přeměnil Občanské fórum. To se nadále skládalo z dvou kolektivních členů, z pravicové strany a

z hnutí tvořeného Klausovými oponenty. Oba členové měli samostatně působit pod jinými jmény a rozdělit si majetek OF, zatímco Občanské fórum samo mělo zůstat v politice jen do příštích voleb jako název společné poslanecké frakce.^[40] Pravice si vybrala jméno Občanská demokratická strana (ODS) a měla podporu zejména v dosavadních krajských organizacích OF, zatímco centristé, zahrnující většinu předklausovského vedení OF, si dali název Občanské hnutí.^{[41][42]}

Přípravný výbor ODS s Klausem v čele se ustavil 14. března 1991 a 20.–21. dubna pak v Olomouci proběhl ustavující kongres, jenž zvolil Klause prvním předsedou strany.^[41] ODS se definovala jako pravicová strana s konzervativním programem a přijala programové prohlášení *Cesta k prosperitě*.^[41] Vytvořením ODS si Klaus zajistil pevnou mocenskou základnu a zároveň pomohl k rychlému ustavení politického spektra, jaké je běžné v západních zemích.^[43] V parlamentních volbách v červnu 1992 pak ODS v koalici s Křesťanskodemokratickou stranou s velkým náskokem zvítězila – bylo to nejvýraznější Klausovo volební vítězství vůbec – zatímco Občanské hnutí zůstalo pod pětiprocentním ziskem, nutným ke vstupu do parlamentu, a po několika letech zaniklo.^[44]

Ekonomická transformace

V době pádu komunismu mělo Československo centrálně plánované hospodářství a drtivá většina podniků byla v rukou státu. Nové ekonomické vedení, v němž převažovali bývalí pracovníci Prognostického ústavu ČSAV, se shodovalo na nutnosti zavedení tržní ekonomiky. Představy o způsobu a rychlosti transformace se ovšem lišily. Václav Klaus patřil mezi zastánce co nejrychlejší privatizace a uvolnění cen (tzv. radikály).^[45] Zasadil se za trh „bez přívlastků“, což podle něj znamená tržní hospodářství s doplňkovou sociální politikou, ale nikoliv sociální trh.^[46] Klaus v roce 1990 věřil, že dosavadní hospodářský systém zkolaboval, a je tedy třeba rychle vytvořit nový.^[29] Také se podle svých slov obával, že státní podniky vytunelují jejich bývalí komunističtí manažeři.^[47] Dostal se tím do sporu s místopředsedou federální vlády Valtrem Komárkem, ekonomickými poradci českého premiéra Petra Pitharta a dalšími zastánci pozvolnějšího zavádění trhu (tzv. gradualisty^[45]).^[48] Kromě toho narážely jeho snahy o rychlou transformaci ekonomiky na omezenou akceschopnost Občanského fóra a narůstající napětí ve vztazích se slovenskou politickou reprezentací.^[49]

První podrobnější plán ekonomických reforem, vytvořený i s Klausovou účastí, byl uveřejněn 14. května 1990. Časový rámec a rozsah použití jednotlivých metod privatizace však tehdy ještě nebyl přesně dohodnut.^[48] Již na jaře 1990 začal Klaus hovořit o kupónové privatizaci jako metodě, kterou by se měla privatizovat největší část podniků.^[50]

Naopak restitucím, tedy navrácení majetku zabaveného komunisty původním majitelům nebyl Klaus nakloněn, podle Jiřího Peheho snad z obavy, že by mohly zpomalit a zkomplikovat proces privatizace.^[51] Projevilo se to později i ve vztahu k restitucím církevního majetku, které ODS v roce 1993 na dvě desetiletí zablokovala a Klaus obvinil katolickou církev, že se pokouší hrát ve společnosti roli, která jí nepřísluší.^[52]

První transformační zákony v oblasti ekonomiky byly přijaty na konci dubna 1990.^[30] Když Valtr Komárek po červnových volbách 1990 odešel z vlády, zesílil vliv Klausova křídla radikálních reformátorů.^{[53][45]} V září vláda předložila Federálnímu shromáždění scénář reforem.^{[30][45]} V říjnu 1990 byl přijat zákon o malé privatizaci, podle kterého se dražily menší provozy.^[54] Zásadní reformy hospodářství, zejména uvolňování cen, protiinflační opatření a zavádění vnitřní konvertibility měny, začaly počátkem roku 1991.^{[55][56]} Ceny zprvu skokově vzrostly,^[57] ale koncem roku byla již inflace pod kontrolou a nezaměstnanost v České republice se dostala jen na asi 4 %, zatímco na Slovensku, postiženém útlumem zbrojního průmyslu, to bylo asi 12%.^[55] V únoru 1991 byl schválen zákon o velké privatizaci a po bouřlivých debatách také druhý restituční zákon.^[54]

V malé privatizaci bylo formou aukcí s upřednostněním domácích kupců do konce roku 1993 prodáno nebo pronajato 24 359 ekonomických jednotek v celkové tržní hodnotě 31 miliard korun.^[58] Když se objevila kritika toho, že v aukcích perou špinavé peníze představitelé minulého režimu a různé mafie (tj. organizované, zčásti i zločinecké skupiny), odmítal Václav Klaus návrhy, aby kupci museli prokazovat původ svého majetku; v

médiích se objevila dokonce citace, podle které on „nezná rozdíl mezi čistými a špinavými penězi“.^[59] Klaus se totiž zřejmě obával, že přezkoumávání majetku kupců by privatizaci zbrzdilo. Privatizace přitom nebyla jen ekonomický, ale i naléhavý politický úkol, který měl zemi navždy vymanit z rukou „starých struktur“.^[59]

Velká privatizace začala v únoru 1992 a do konce září 1994 jí prošlo 3 400 největších podniků v účetní hodnotě přes 912 miliard korun.^[58] Postupovalo se na základě předložených privatizačních projektů přímým prodejem, veřejnou soutěží, aukcí, bezúplatným převodem, prodejem na akciovém trhu nebo kupónovou metodou,^[60] při níž si za poplatek 1000 Kčs mohl každý dospělý Čechoslovák opatřit vlastnický podíl ve vybraných firmách.^[54] Konaly se dvě vlny kupónové privatizace, první roku 1991 a druhá 1993. Vedle rychlosti měla kupónová metoda v Klausových očích tu přednost, že rozdáváním státního majetku občanům mu pomáhalo získat podporu před volbami 1992.^[61] Podpora kupónové privatizace vycházela z jejího chápání jako pokusu o spravedlivé rozdělení majetku mezi občany,^[62] i když podle Jiřího Peheho ve skutečnosti byla naděje běžných účastníků na zbohatnutí iluzorní.^[61]

Z iniciativy podnikatelů, jako byli Viktor Kožený a Pavel Tykač, vznikly investiční privatizační fondy a shromáždily akcie od občanů.^[63] Z celkové hodnoty 333 miliard korun v akciích z kupónové privatizace shromáždily fondy 226 miliard.^[64] Tyto fondy však nebyly dostatečně regulovány a své podílníky často okrádaly.^{[63][65]} Rychlá ekonomická transformace, kterou prosazoval Klaus, tak předběhla vývoj právního systému, což mělo za následek rozsáhlou ekonomickou kriminalitu. Dodnes se vede spor, zda byla privatizace přes všechny problémy úspěšná, či zda šlo o rozkrádání, které „nemá v českých dějinách obdoby“.^[66] Václav Klaus sám tvrdí, že případné chyby byly důsledkem složitosti celého transformačního projektu a toho, že ve hře bylo mnoho různých sil, takže nemohl řídit celý proces;^[67] v každém případě sám některé kontroverzní osoby podporoval, prohlásil například, že Česko potřebuje „více Kožených“.^[68]

Dalším problémem velké privatizace bylo, že velké banky zůstaly v majetku státu a podílely se na financování privatizačních projektů nebo vlastnily investiční fondy, takže stát přes ně fakticky dál podniky ovládal.^{[69][70]} Navíc banky poskytovaly úvěry i na některé pochybné projekty, často na popud politiků na celostátní i regionální úrovni.^[69] Také akciový trh vznikl až se zpožděním. Tento nezdravý stav ekonomiky 90. let se označuje jako bankovní socialismus^[71] a může souviset i s Klausovou snahou privatizovat českým namísto zahraničním zájemcům, jak tvrdí například Joseph Stiglitz.^[72] Klausův obraz thatcheristy až „tržního fundamentalisty“^{[73][74][75][76]} tak kontrastuje s názorem, který vyslovil např. Jan Macháček, že Klaus pouze používal tržní rétoriku, zatímco v praxi většinu protřžních reforem od roku 1994 spíše brzdil.^[76] Přes značné výhrady však byla privatizace celkově úspěšná a již koncem roku 1993 vytvářel soukromý sektor přes 50 % HDP, přičemž o čtyři roky dříve byl jeho podíl zanedbatelný.^[77]

Rozdělení Československa

Československá federace vznikla roku 1969 a státoprávně byla poměrně složitá: existovaly tři vlády (federální a dvě republikové), dvoukomorové Federální shromáždění a dva jednokomorové republikové parlamenty. Do roku 1989 však fungovala hladce, protože všechna důležitá rozhodnutí přijímalo jediné mocenské centrum, vedení komunistické strany. Po zániku vedoucí úlohy strany v listopadu 1989 však moc přešla na státní orgány, a ty o ni začaly soutěžit. Napětí rychle rostlo zejména mezi českou a slovenskou politickou reprezentací, protože mnozí slovenští politici požadovali větší autonomii pro svou republiku.^[78]

Pozice federální vlády postupně slábla a Václav Klaus si již roku 1990 začal aktivně a úspěšně budovat politickou základnu v České republice.^[79] Slovensko pro něj jako federálního ministra financí představovalo problém. Již roku 1990 jej a Vladimíra Dlouhého obvinil slovenský premiér Vladimír Mečiar, že nerespektují potřeby Slovenska.^[78] Mečiarova slovenská vláda pak privatizaci záměrně zpomalovala a narušovala.^[80]

Zatímco Václav Havel a Petr Pithart se snažili najít kompromis se Slováký a federaci udržet, Václav Klaus zřejmě někdy na podzim 1991 došel k názoru, že je potřeba prosadit rychlé reformy i za cenu možného rozpadu společného státu.^[81] Snažil se sice působit i na Slovensku a ODS budoval jako celostátní federalistickou

stranu.^[82] Ekonomická transformace však na Slovensko dopadla tvrději a Václav Klaus tam byl značně nepopulární, což kontrastovalo s jeho tehdejší oblibou u českého obyvatelstva.^[83]

Další napětí do česko-slovenských vztahů vnesly parlamentní volby v červnu 1992. V Česku vyhrála pravicová reformní koalice vedená ODS, zatímco na Slovensku uspěly levicovější národně orientované strany v čele s Mečiarovým HZDS. To znemožňovalo jakákoli významnější rozhodnutí na federální úrovni.^[84] Prezident Havel sice pověřil Klause sestavením federální vlády, ODS ho však nominovala na předsedu české vlády.^[85] Také Mečiar odmítl svou účast ve federální vládě.^[86] Klaus a Mečiar usedli do čela republikových vlád a do federálních struktur nominovali jen málo významných politiků.^[84] Vliv federální vlády Jana Stráského se výrazně zmenšil,^[83] stejně jako vliv prezidenta Havla,^[84] který s volebním neúspěchem Občanského hnutí přišel o významné politické spojence, jakými byli Petr Pithart, Pavel Rychetský a Jiří Dienstbier.^[85]

Již první povolební setkání Klause s Mečiařem ukázala, že společný stát je vážně ohrožen.^[87] Rozhodující otázkou bylo, zda se Slovensko může stát suverénní jednotkou, subjektem mezinárodního práva, a přitom zůstat ve federaci. ODS preferovala pokračování federace, zatímco HZDS požadovalo konfederaci. Oba politici se dohodli na konání referenda o budoucím uspořádání státu, nestanovili však žádné datum, a tak se referendum nikdy neuskutečnilo.^[88] ODS a HZDS se 16. června 1992 v Bratislavě dohodly, že chtějí situaci vyřešit do konce září.^[88]

K dalšímu vyhocení došlo, když 3. července Federální shromáždění pro nesouhlas slovenských poslanců s Havlem poprvé v dějinách státu nezvolilo prezidenta a 17. července Slovenská národní rada přijala deklaraci svrchovanosti, načež dosavadní prezident Havel okamžitě rezignoval.^[89]

Dne 8. července 1992 se Klaus s Mečiařem na setkání v brněnské vile Tugendhat dohodli na rozdělení Československa.^[90] Mečiar počátkem srpna dohodu zpochybnil a opět navrhl konfederaci, to však Klaus odmítl.^[91] Při další schůzce tamtéž 26. srpna 1992 stvrdili původní dohodu a chvíli před půlnocí oznámili veřejnosti shodu na rozdělení Československa k 1. lednu 1993.^{[85][92]}

Další komplikace nastaly 1. září, když Slovensko přijalo vlastní ústavu, ačkoli ještě platila ústava federální, a 1. října, když Federální shromáždění odmítlo schválit Klausem a Mečiařem předjednaný ústavní zákon umožňující zánik federace a místo toho na návrh Miloše Zemana přijalo rezoluci, podporující vznik česko-slovenské unie. Klaus to odmítl a prohlásil, že stát se rozpadne tak jako tak.^[93] Zároveň probíhaly ostré spory s Mečiařem a jeho spojenci o dělení majetku. Politická nestabilita způsobila i výrazný pokles zahraničních investic do Československa.^[94] Na setkání v Jihlavě 6. a 7. října však Klaus a Mečiar rozdělení Československa stvrdili podpisy a dojednali vznik společných komisí pro dělení majetku. Na pozdějších jednáních se pak shodli i na podobě budoucích vztahů mezi oběma státy a dalších otázkách.^[95]

Pokus 18. listopadu rozpustit federaci ústavním zákonem ve Federálním shromáždění neprošel, opozice trvala na konání referenda. V podstatě stejný zákon však byl přijat na opakovaném hlasování o týden později, 25. listopadu. Přispěl k tomu zřejmě i slib českým poslancům, že po zániku Federálního shromáždění budou převzati do nově vzniklého Senátu, což však nebylo dodrženo.^[96] Tím byl učiněn rozhodující právní krok k zániku federace, i když se poté obě strany na různých úrovních ještě mnohokrát setkaly k projednání řady dílčích otázek, zejména ohledně dělení majetku.^[97] Československo tak mírovou cestou zaniklo 31. prosince 1992 a rozdělilo se na dva následnické státy, jež se ihned vzájemně v duchu mezinárodního práva uznaly a spořádaně si rozdělily majetek a závazky.^[98]

Zatímco např. Stroehlein a kolektiv uváděli jako hlavní příčinu rozdělení federace neschopnost Klause a Mečiařa dohodnout se o ekonomických a ústavních záležitostech společného státu,^[99] sám Klaus to přičítal naplnění snah slovenského národa po samostatnosti.^[83] Jiří Pehe soudí, že Klaus v roce 1992 vyhodnotil situaci realisticky a rychlým rozdělením federace zabránil tomu, aby pokračovala paralýza centrálních institucí nebo aby dokonce napětí eskalovalo v násilné střety, jako se to stalo v Jugoslávii.^[98]

První Klausova vláda

Po vyhraných volbách se 2. července 1992 Václav Klaus stal předsedou vlády České republiky. Sestavil koalici, která kromě Klausovy ODS a KDS, jež kandidovaly v koalici, zahrnovala ještě ODA a KDU-ČSL.^[83]

Již v předvolební kampani hrála osoba Václava Klause jako předsedy ODS velkou roli, stal se její tvář jako symbol ekonomické transformace a kuponové privatizace. I díky předchozímu vládnímu angažmá byl jednou z nejvýraznějších osobností tehdejší politické scény, což spolu se ziskem téměř 30 % volebních hlasů pro ODS představovalo základ jeho silné pozice ve vládě.^[100] Kolář, Syllová a Pecháček takovou vládu definovali jako koaliční kabinet s dominancí premiéra, blížící se ve svém vládnutí ke kancléřskému modelu,^[101] kdy Klausova síla ve vládě vycházela zejména z jeho dominantního postavení ve vlastní straně a z nadpolovičního zastoupení ministrů ODS ve vládě.^[100]

Po rozdělení Československa 1. ledna 1993 vláda Václava Klause převzala roli vlády samostatného státu. Přestože k rozdělení došlo proti přání většiny obyvatel (Stroehlein uvádí, že podle průzkumu veřejného mínění z roku 1991 se vyslovilo pro vznik nezávislých států jen 9 % Čechů a 15 % Slováků^[99]), pozice české vlády s Klausem v čele zůstala poměrně silná po celé funkční období, až do roku 1996.^[83] V lednu 1996 vláda také navázala na asociální dohodu s Evropským společenstvím z roku 1991 a podala přihlášku ke vstupu do Evropské unie.^[83]

Uvnitř ODS měl Klaus od počátku velmi silnou pozici. Na stranických kongresech v letech 1992, 1993 i 1994 neměl při volbě předsedy žádného protikandidáta a ačkoli se postupně objevila a sílila oponentura místopředsedy Josefa Zieleniece, i v roce 1995 byl Klaus s velkou převahou zvolen.^[100] Na jaře 1996 došlo ke sloučení ODS s koaliční KDS,^[102] přičemž Václav Klaus zůstal nadále v čele výsledného subjektu, který si ponechal název Občanská demokratická strana.

Druhá Klausova vláda

V roce 1996 ODS opět vyhrála volby se ziskem téměř 30 % hlasů, ale úspěch ČSSD pod vedením Miloše Zemana a redukce počtu menších parlamentních stran jí umožnily sestavit pouze menšinovou vládu. Do koalice s ní šly opět KDU-ČSL a ODA. Opoziční ČSSD vyměnila toleranci vlády za některé ústavní funkce.^{[83][103]}

Kampaň ODS před samotnými volbami na přelomu května a června 1996 byla opět postavena na osobě Václava Klause a na volebním hesle, které údajně sám vybral: „Dokázali jsme, že to dokážeme“. Setkala se však s menším účinkem, byla i hůře organizovaná, Klaus v průběhu obměnil volební tým a kampaň se za pochodu přizpůsobovala jeho požadavkům, se zdůrazněním prezentace jeho osoby.^[103] Ačkoli strana získala téměř stejný volební výsledek jako v roce 1992 a Klaus osobně obdržel také nejvíc preferenčních bodů, jeho zisk byl téměř 4× nižší než v předchozích volbách a také nižší než preferenční body lídra ČSSD Miloše Zemana.^[103]

Už v srpnu 1996 tak čelil Klaus vnitrostranické kritice zejména od Josefa Zieleniece, ale i Miroslava Macka, který byl na prosincovém kongresu zvolen rovněž místopředsedou ODS. Klaus byl opět potvrzen v předsednické volbě bez protikandidáta, avšak menším poměrem hlasů než v minulosti.^[103] V následujícím roce se zhoršená komunikace s vedením strany projevila mimo jiné při vyjednávání Česko-německé deklarace, kdy předseda nerespektoval usnesení stranického grémia, na vlastní pěst jednal se Zemanem o dodatečném prohlášení k deklaraci, což vedení ODS ostře odsoudilo a Klaus pak musel ustoupit.^[103]

Druhou vládu Václava Klause popsali Kolář a kolektiv jako koaliční kabinet s dominancí premiéra, nyní ovšem i se silnější pozicí vicepremiérů, a tedy i menších koaličních stran.^[101] Pozici předsedy oslabovalo jednak paritní zastoupení koaličních stran ve vládě, ODS tedy měla právě polovinu a ostatní strany se dělily o druhou polovinu míst. Dále jeho manévrovací prostor omezoval článek 3 koaliční dohody, který stanovoval, že všechna zásadní rozhodnutí budou přijímána až po vzájemné dohodě všech koaličních partnerů, takže premiér nemohl obcházet partnery silovým prohlasováním za pomoci opozice, jak k tomu docházelo v předchozím období.^[103]

V době Klausova druhého premiérského období, v listopadu 1996 proběhly také vůbec první volby do nově ustavené horní komory parlamentu. Ačkoli se vedly úvahy o společných kandidátkách vládní koalice, ODS se nakonec rozhodla postavit své vlastní kandidáty. V prvním kole voleb strana výrazně uspěla. Když se však před druhým kolem snažil Klaus přesvědčit neúspěšné kandidáty ostatních koaličních stran k podpoře kandidátů ODS, setkal se s ostrým protestem vedení obou stran a KDU-ČSL se dokonce spojila s opoziční ČSSD, což ODS značně poškodilo. Předseda KDU-ČSL a současně vicepremiér v Klausově vládě Josef Lux tehdy deklaroval nebezpečí dominance ODS v Senátu, což ovšem nebyl první ani poslední spor obou politiků.^[103]

Ekonomika země začala na jaře 1997 zpomalovat, což vedlo k propadu příjmů státního rozpočtu a Klausova vláda přijala řadu rozpočtových škrtnutí^[103], označovaných jako „úsporné balíčky“. Došlo také k měnovému ořesu.^[83] Müller-Rommel s Mansfeldovou popsali, že politika ekonomického neoliberalismu nebyla tak úspěšná, jak se v první polovině desetiletí mohlo zdát,^[104] a nastalá ekonomická situace se stala zdrojem řady rozporů ve vládní koalici. Klaus ovšem nepochyboval o správnosti zvoleného způsobu transformace a z ekonomických potíží vinil především úrokovou politiku^[zdroj?] České národní banky.^[103]

Nicméně došlo k prudkému propadu oblíbenosti vlády a zejména ODS u obyvatelstva a Klaus byl nucen po bouřlivých koaličních vyjednáváních^[pozn. 2] přikročit v červnu 1997 k personálním obměnám, jimiž ztratil dva názorově blízké, proreformní stoupence: ministra financí Ivana Kočárníka a ministra obchodu a průmyslu Vladimíra Dlouhého.^{[103][83]} Klaus s obměněnou vládou požádal 10. července poslaneckou sněmovnu o opětovné vyslovení důvěry a získal ji nejnižší možnou většinou díky někdejšímu poslanci ČSSD Jozefu Wagnerovi, a to výměnou za slib, že privatizace bank bude probíhat pod kontrolou sněmovny.^[105]

Aféra ODS, demise a úřednická vláda

Již v průběhu roku 1996 a zejména pak v roce 1997 čelila ODS obviněním z nejasného financování,^[103] např. pomocí darů od podnikatelů účastnících se privatizace, které měly být poukázány přes nastrčené nebo smyšlené osoby. Původ několikamilionových příspěvků z roku 1995 se straně nedařilo přesvědčivě vysvětlit.^[103] Spekulace v těchto souvislostech se objevily i kolem samotné Klausovy osoby. Především šlo o tzv. švýcarské konto, které mělo sloužit k nelegálnímu financování ODS, o kterém měl Klaus údajně vědět, a o jím údajně vlastněnou vilu ve Švýcarsku. Zpráva o vile, již přinesla televize Nova, se posléze ukázala jako nepravdivá.^{[106][107]} Informace o švýcarském kontu ODS byla poprvé zveřejněna v Mladé frontě DNES v listopadu 1997. Existenci konta ve švýcarské bance Credit Suisse, které mělo sloužit k nelegálnímu financování ODS, potvrdilo Švýcarské státní zastupitelství v roce 2000.^{[108][109]}

Václav Klaus čelil vnitrostranické kritice, např. poslanec Jan Klas a ministr vnitra Jan Ruml žádali svolání mimořádného kongresu ODS a uvažovali o vytvoření názorové frakce uvnitř strany. Eskalace sporů mezi Klausem a Zieleniecem vedla k Zieleniecovu srpnovému vzdání se poslaneckého mandátu a 23. října též k odchodu z vlády a rezignaci na místopředsednický post ve straně.^[103] Dne 7. listopadu 1997 odešel z vlády také ministr vnitra Ruml a 28. listopadu spolu s místopředsedou ODS Ivanem Pilipem vyzval Klause k odstoupení z funkce předsedy strany.^{[103][105]} Sám Klaus byl v té době v Sarajevu, pročež později získal tento akt přezdívku „Sarajevský atentát“.

Následujícího dne podali své rezignace ministři za KDU-ČSL a vzápětí i ministři za ODA.^[103] Strany to zdůvodnily zejména finančními skandály ODS, osobnostní rovinu však dokumentuje postoj lidovců, kteří uvažovali o setrvání ve vládní koalici, pokud by premiérem nebyl Klaus.^[110] Premiér podal 30. listopadu 1997 demisi z funkce předsedy vlády s dodatkem, že jde o demisi celé vlády. Prezident Havel ji přijal a další politická jednání vedl předseda KDU-ČSL Josef Lux.^[105] Dne 17. prosince 1997 prezident pověřil Josefa Tošovského, dosavadního guvernéra České národní banky, sestavením poloúřednické vlády. Nová vláda, složená zčásti z členů koaličních stran a zčásti z nestraníků, byla jmenována 2. ledna 1998.^[105]

Václav Klaus obvinění z účasti na korupci odmítal a na mimořádném kongresu své strany v Poděbradech v prosinci 1997 získal hlasy většiny delegátů pro pokračování ve funkci předsedy strany. Jeho protikandidátem byl Jan Ruml, který však ve volbě neuspěl. Také došlo k obměně vedení strany, přičemž noví místopředsedové

byli na Klausově straně.^{[103][pozn. 3]} Vnitrostranická opozice proti Klausovi vytvořila odštěpeneckou platformu, která další měsíc vstoupila do vznikající Unie svobody (US). Události kolem pádu vlády a rozštěpení ODS vedly k propadu popularity ODS u voličů^[111] a určitému odlivu členů této strany.^[112]

Ostatní činnost

V roce 1991 se Václav Klaus habilitoval na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy jako docent ekonomie. V tomtéž roce 1991 založil Nadaci Václava Klause, ze které se v roce 1993 stal Nadační fond Václava Klause, podporující mimo jiné vzdělávání občanů České republiky v politických, sociálních a ekonomických vědách.^[113] V roce 1995 byl Klaus jmenován profesorem pro obor financí na Vysoké škole ekonomické.

Opoziční smlouva (1998–2002)

 Tato část článku je příliš stručná nebo neobsahuje všechny důležité informace. Pomozte Wikipedii tím, že ji vhodně rozšíříte.

V následujících předčasných volbách (1998) získala ODS pod Klausovým vedením a po kampani, založené do značné míry na varování před nástupem levice k vládě, necelých 28 %. Po neúspěšném vyjednávání s předsedou Unie svobody Janem Rumlem sestavil vládu předseda vítězné ČSSD Miloš Zeman za podpory ODS, a to po sepsání tzv. „opoziční smlouvy“. V rámci rozdělení funkcí podle této smlouvy byl Václav Klaus zvolen do funkce předsedy Poslanecké sněmovny.^[pozn. 4] Pragmatické řešení rozdělení moci a kontrast s předcházející výrazně protilevicovou kampaní ODS se staly předmětem ostré kritiky z nejrůznějších stran. To vedlo k nespokojenosti části veřejnosti, vyjádřené například iniciativou „Děkujeme, odejděte!“ (listopad 1999), která bezvýsledně požadovala odchod Klause a Zemana z politiky (prosinec 1999).

V roce 1999 Klaus založil občanské sdružení Centrum pro ekonomiku a politiku (CEP) a působil jako první předseda jeho správní rady.^[114]

Během krize v České televizi v prosinci 2000, která nastala poté, co byl zvolen novým generálním ředitelem Jiří Hodač, se Klaus postavil na stranu nového vedení v čele s Hodačem a jím jmenované ředitelky zpravodajství Jany Bobošíkové.

V roce 2002 na 13. kongresu Občanské demokratické strany vystřídal Václava Klause ve vedení ODS nově zvolený předseda Mirek Topolánek, který v nadsázce nazval ideologii strany v době Klausova předsednictví „klausismus“.^[115] Autor Klausovy biografie Lubomír Kopeček později popsal doktrínu klausismu jako soubor různých představ a myšlenek zahrnujících národní stát jako jediný myslitelný rámec demokracie, preferenci politických stran, liberální obhajobu trhu bez deformací a redistribuce či konzervativní pohled na společnost.^[116]

V roce 2002 se Klaus během letu do New Yorku seznámil s Klárou Lohniskou, letuškou ČSA.^[117] V létě 2002 potom bulvární deník *Blesk* uveřejnil jejich společnou fotografii.^{[118][119]} Aféra však Klausův manželský život nerozvrátila.^[120] V březnu 2008 se v médiích objevila jména jiných dvou žen, se kterými měl Klaus údajně mít poměr.^{[121][122]}

Prezident republiky (2003–2013)

První období

V dalších poslaneckých volbách v roce 2002 opět zvítězila ČSSD a došlo k posílení levice, což bylo vnímáno jako neúspěch ODS i Klaus. Vedení ODS dalo následně své funkce k dispozici. Klaus se později rozhodl nekandidovat znovu na předsedu strany a oznámil úmysl kandidovat na funkci prezidenta republiky. Jako svého nástupce doporučil Petra Nečase,^[123] ale předsedou ODS byl zvolen Mirek Topolánek a Václav Klaus se stal čestným předsedou strany. Této funkce se vzdal 6. prosince 2008.^[124]

Klausova prezidentská kandidatura byla úspěšná, když byl 28. února 2003 ve třetím kole opakované volby zvolen 142 hlasy z 281 prezidentem České republiky. Ve společném hlasování Senátu a Poslanecké sněmovny se prosadil nejen díky podpoře ODS, ale i kvůli rozporům v tehdejší vládní koalici, vnitřnímu boji v ČSSD a podpoře části KSČM. Do funkce byl uveden 7. března 2003.^[pozn. 5]

V roce 2003 Václav Klaus založil s manželkou Nadační fond manželů Livie a Václava Klausových, jehož posláním je „podpora humanitárních aktivit právnických a fyzických osob, zejména se zaměřením na podporu projektů a aktivit zdravotně sociálního charakteru a projektů a aktivit v oblasti vzdělávání“.^[125] Fond měl v roce 2014 šest projektů: Senioři komunikují, Jazykové kurzy, Stipendia, Kroužky, Podpora dětských obětí dopravních nehod a Řidičské průkazy.^[126]

V roce 2005 Klaus obdržel anticenu Zelená perla za výrok „Občanská společnost je polemika se svobodnou společností. A je povinností každého demokrata ze všech svých sil, do konce svých věků proti ní bojovat.“,^[127] který měl podle deníku Právo pronést 12. 7. 2005 na semináři CEP s názvem *Postdemokracie: hrozba, nebo naděje?* jako komentář k příspěvku ředitele české pobočky Greenpeace Jiřího Tuttera.^[128]

Klausovo první funkční období vypršelo 7. března 2008.

Druhé období

V roce 2008 byl Klausovým soupeřem v první prezidentské volbě ekonom Jan Švejnar, kterého podporoval i bývalý prezident Václav Havel.^[73] Volba proběhla 8. a 9. února a nepřinesla vítěze, i když Václavu Klausovi stačilo ke zvolení ve třetím kole získat jediný hlas navíc.^[129] V druhé volbě 15. února 2008 byl Klaus ve třetím kole prezidentem zvolen, když získal 141 hlasů. Ke zvolení mu pomohly hlasy tří tehdejších členů a poslanců ČSSD, a to Miloše Melčáka, Michala Pohanky a Evžena Snítileho.

K takzvanému „chilskému incidentu“ došlo 4. dubna 2011, během státní návštěvy v Chile. Prezident Klaus si zde vzal a vložil do kapsy protokolární pero vyrobené z modrého polodrahokamu lapis lazuli.^{[130][131][132]} Tuto situaci natočila Česká televize a záznam také odvysílala. Ten měl (především na internetu) několik milionů zhlédnutí a vzbudil značný ohlas v Česku i v zahraničí.^[133]

V únoru 2012 Václav Klaus spolu se svými syny a kancléřem Jiřím Weiglem založil studijní a výzkumnou obecně prospěšnou společnost s názvem „Institut Václava Klause“, jejímiž cíli jsou „dokumentace, výzkum a propagace života, díla a myšlenek prezidenta republiky Václava Klause“ a „shromáždění literatury a propagace idejí a témat souvisejících s veřejným působením Václava Klause“. Kromě zakladatelů se na její činnosti účastní např. Ladislav Jakl a europoslanec Ivo Střežek.^[134]

Setkání s ruským prezidentem Vladimírem Putinem v roce 2006

Václav Klaus při projevu (2009)

Od roku 1990 je Václav Klaus aktivním členem Montpelerinské společnosti, sdružení liberálních ekonomů.^[135] Vystupuje s projevy na jejích konferencích^{[136][137][138][139][140][141][142]} a v září 2012 se na jeho pozvání konalo valné shromáždění této společnosti na Pražském hradě, kde Klaus prohlásil, že demokracii a tržní ekonomiku ohrožují mimo jiné ztráta tradičních hodnot, populismus demokratických politiků a rostoucí moc soudů, neziskových organizací a médií.^{[143][144]}

Dne 28. září 2012 v Chrastavě na Liberecku došlo k útoku na Václava Klause neškodnou airsoftovou zbraní.^{[145][146]} Klaus utrpěl oděrky na lokti.^[147] Útočník chtěl upozornit na špatný stav politické scény v ČR.^[148] Za útok byl potrestán šesti měsíci odnětí svobody podmíněně.^[149]

Senát PČR dne 4. března 2013, tedy ke konci Klausova funkčního období, schválil podání ústavní žaloby na něj pro velezradu. Šlo o první žalobu na prezidenta v historii ČR. Pro podání žaloby Ústavnímu soudu hlasovalo 38 přítomných senátorů a senátorek, 30 bylo proti a 13 se hlasování zdrželo nebo nezúčastnilo.^{[150][151]} V ústavní žalobě bylo uvedeno pět důvodů. Byla to především Klausova kontroverzní novoroční amnestie roku 2013 a jeho otálení s podpisem dodatku k Evropské sociální chartě. Dále to, že nerozhodl o jmenování Petra Langra, jednoho ze soudních čekatelů, ačkoliv mu to bylo podle žaloby uloženo soudem. Dalším bodem bylo nepodepsání doplňku Lisabonské smlouvy o novém záchranném fondu eurozóny i přes jeho schválení parlamentem. Klaus podle žaloby také ohrozil fungování Ústavního soudu České republiky tím, že téměř jeden rok nejmenoval žádného nového ústavního soudce a nenavrhl Senátu nové kandidáty s výjimkou dvou – senátem zamítnutých – pokusů.^[152] Podle tehdejšího premiéra Petra Nečase (ODS) bylo schválení žaloby útokem na pověst celé České republiky, motivovaný „osobní nesnášenlivostí“.^[151] Ústavní soud projednal žalobu přednostně, a to v plénu pod sp. zn. Pl. ÚS 17/13. Řízení však bylo bez věcného projednání zastaveno se zdůvodněním, že Václav Klaus již v té době nebyl ve funkci prezidenta republiky.^[153]

Klaus při setkání s polským prezidentem Bronisławem Komorowskim na Sněžce (2010)

Před prezidentskými volbami 2013 Klaus vyjádřil podporu kandidatury svého tajemníka Ladislava Jakla tím, že sám podepsal jeho nominační petici.^[154] Ke své podpoře Miloše Zemana uvedl později v rozhovoru pro Lidové noviny, že ze všech zájemců o prezidentský post je Zeman jediným politikem. „Tak proč bych ho nemohl nepřímo podpořit?“^[155]

Domácí politika

Zákonodárství

Související informace naleznete také v článku Seznam prezidentských vet Václava Klause.

 Tato část článku je příliš stručná nebo neobsahuje všechny důležité informace. Pomozte Wikipedii tím, že ji vhodně rozšíříte.

Václav Klaus dříve kritizoval Václava Havla za časté používání prezidentského veta, sám však jako prezident právo veta často používal.^{[156][157]}

Během prvního prezidentského období vetoval celkem 34 zákonů. V únoru 2006 například návrh zákona o registrovaném partnerství, protože byl podle něj špatný a rozšiřoval oblast státních zásahů do lidských životů.^[158] Za tento krok byl kritizován např. Jiřím Hromadou z Gay iniciativy^[158] a premiérem Jiřím

Paroubkem.^[159] O měsíc později Poslanecká sněmovna veto nejtěšnější většinou přehlasovala a zákon začal platit.^[160] Když pak parlament v červnu 2008 schválil novelu zákona, prezident Klaus ji nechal projít bez svého podpisu.^{[161][162]}

Během druhého prezidentského období využil Václav Klaus prezidentské veto celkem 29krát. Mimo jiné vetoval v květnu 2008 tzv. antidiskriminační zákon, o kterém prohlásil, že „je zbytečný a kontraproduktivní“.^{[163][164]} Sněmovnou byl však přehlasován.^[165]

Milosti

Ve srovnání s praxí Václava Havla omezil Václav Klaus udělování prezidentské milosti.^[166] Mezi udělenými milostmi je však několik kontroverzních případů.^[167] Nejznámější jsou udělení milosti podnikateli a sponzorovi ODS Zdeňku Kratochvílovi (2008),^[168] Emilovi Novotnému, odsouzenému v Thajsku za pašování drog (2008),^[169] úplatné policistce (2010),^{[170][171]} spolupracovníkům zavražděného podnikatele Františka Mrázka (2010),^[172] jinému podnikateli, odsouzenému za půlmiliardový podvod (2011)^[173] a bývalé ředitelce Metropolitní univerzity Praha Anně Benešové, odsouzené za podplácení a zpronevěru (2012).^[174] Kromě toho byl odložen nástup do vězení dalšímu spolupracovníkovi podnikatele Mrázka (2012).^[175]

Amnestie

Podrobnější informace naleznete v článku Amnestie Václava Klause.

Při příležitosti 20. výročí vzniku samostatné České republiky prezident Klaus vyhlásil 1. ledna 2013 dílčí amnestii. Prezident prominul nebo zahladil roční a kratší nepodmíněné tresty všem odsouzeným a obviněným osobám. Amnestie se vztahovala i na ty osoby, které měly strávit ve vězení nanejvýš dva roky, ale nikoho nezabily, vážně nezranily a ani neznásilnily. Také téměř všem vězňům starším než 75 let byly jejich tresty prominuty. Prezident se také rozhodl zastavit i vleklá trestní stíhání, pokud od jejich zahájení uplynulo přes osm let a týkaly se maximálně desetiletých trestů. Tento bod amnestie se týkal například bývalého předsedy Českomoravského fotbalového svazu Františka Chvalovského, odsouzeného za úvěrový podvod, nebo manažerů vytunelovaného H-Systemu.^{[176][177]} Byla to jediná amnestie, kterou ve svém úřadu Václav Klaus vyhlásil.^[178]

Amnestie byla velmi kritizována jak laickou (v průzkumu společnosti Median vyjádřilo nesouhlas s amnestií 82,2 % respondentů^[179]), tak odbornou veřejností (například předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský označil amnestii za „neuvěřitelný diletantismus“^[180]). Návrh skupiny senátorů na zrušení kontroverzní části o zastavení trestního stíhání však byly Ústavním soudem odmítnuty.^[181] Amnestie byla jedním z pěti důvodů, proč Senát podal na Klause ústavní žaloby pro velezradu.^[152]

Ostatní prezidentské akty

Tato část článku je příliš stručná nebo neobsahuje všechny důležité informace. Pomozte Wikipedii tím, že ji vhodně rozšíříte.

V březnu 2005 Klaus odmítl jmenovat několik justičních čekatelů navržených ministrem spravedlnosti do úřadu soudce, což odůvodnil jejich nízkým věkem (méně než 30 let).^[182] Někteří z nich se bránili správní žalobou,^{[183][184][185]} v soudním řízení však vytrval jen jeden z nich, Petr Langer, v jehož případě Městský soud v Praze shledal Klausovo jednání nezákonným a uložil mu justičního čekatele soudcem jmenovat, nebo jeho nejmenování řádně zdůvodnit, což potvrdil i Nejvyšší správní soud.^{[186][187][188]} Podle dostupných informací však tak Václav Klaus neučinil.^[189]

V říjnu 2005 Klaus odmítl jmenovat prezidenta České lékařské komory (ČLK) Davida Ratha, který byl členem a poslancem ČSSD, do funkce ministra zdravotnictví ve vládě Jiřího Paroubka. Podle Klause by se Rath díky svému předsednictví ČLK dostal do střetu zájmů.^[190] Rath nakonec 2. listopadu 2005 z funkce prezidenta ČLK abdikoval^[191] a Klaus jej 4. listopadu jmenoval do funkce ministra zdravotnictví.^[192]

Zahraniční politika

Evropská unie

Přístupovou smlouvu k Evropské unii podepsal Václav Klaus spolu s tehdejšími premiéry Vladimírem Špidlou 16. dubna 2003 v Aténách.^{[193][194][195]} Smlouvu o Ústavě pro Evropu jménem prezidenta Klause za Českou republiku podepsali 29. října 2004 v Římě tehdejší premiér Stanislav Gross a tehdejší ministr zahraničí Cyril Svoboda.^[196]

Václav Klaus však poté vystupoval jako kritik evropské integrace a fungování Evropské unie. Byl pro ekonomické svobody, ale odmítal bruselský politický centralismus i politickou integraci, která by podle Klause byla možná jen za cenu války.^[123] Demokratická kontrolovatelnost výkonné moci není podle něho možná v ničem větším, než v národním státě.^[197] Ve své knize *Česká republika na rozcestí – Čas rozhodnutí* z roku 2013 došel až k názoru, že nejlépe by pro Českou republiku bylo, pokud by z „antidemokratické“ Evropské unie vystoupila.^[198]

Klausův „euroskepticismus“^[199] či „eurorealismus“^[200] bývá kritizován, například Daniel Esperza z Palackého univerzity v Olomouci považuje (2010) Klausův euroskepticismus za hlavní příčinu náhlého odmítnutí České republiky na mezinárodní scéně. Podle jeho názoru se Klaus ideologicky inspiroval britským euroskepticismem, což je ale v rozporu s politickou realitou České republiky, jež nemá velmocenské postavení ani alternativu v podobě Commonwealthu jako Velká Británie. Klausův euroskepticismus či eurorealismus je v rozporu s realitou a nelze jej vysvětlit, tak jako v britském případě teorií racionální volby, míní Esperza, když se ptá, nakolik Česká republika z Klausova euroskepticismu zahraničně-politicky profitovala a co je vlastně jeho politickým cílem. Propast mezi ideologií a realitou ukazuje dle autora na to, že Klaus je „idealista, jenž slepě věří ve svoji vlastní ideologii, kterou prezentoval jako výjimečný způsob řešení současné politické krize EU“.^[201] Esperza vysvětluje tento euroskepticismus Klausovým srovnáním kritických postojů k EU s Janem Husem a jeho kritikou církve a Klausovou sebestylizací v disidenta v rámci EU, které odrážejí v Esterzově interpretaci jeden ze základních národních mýtů českého národa – husitské stigma a představu o národní výjimečnosti.^[202]

Václav Klaus byl kritikem Lisabonské smlouvy. Po nálezů Ústavního soudu, který ji neshledal protiústavní, však smlouvu podepsal,^{[203][204]} i když prý v souvislosti s tím zvažoval možnost, že se vzdá prezidentského úřadu.^[205]

V souvislosti s evropskou měnovou krizí roku 2011 Klaus vyjádřil nesouhlas se vstupem České republiky do eurozóny (s opuštěním koruny a přijetím eura). Vycházel přitom z přesvědčení, „že nemáme takovou ekonomickou výkonnost jako Německo a že nepracujeme tak tvrdě jako lidé v této zemi.“^{[206][207]}

Koncem roku 2012 odmítl Klaus za ČR podepsat doplněk Lisabonské smlouvy, který by umožnil vznik nového záchranného fondu eurozóny – Evropského stabilizačního mechanismu (ESM, též Euroval). Klaus tento fond označil za „zrůdnou, hroznou věc“.^[208] Dodatek nakonec podepsal až Klausův nástupce Miloš Zeman.^[209]

Vně Evropské unie

 Tato část článku je příliš stručná nebo neobsahuje všechny důležité informace. Pomozte Wikipedii tím, že ji vhodně rozšíříte.

Václav Klaus opakovaně vyjádřil pochybnosti o smysluplnosti vojenského zásahu Severoatlantické aliance (NATO) proti Jugoslávii vedené prezidentem Slobodanem Miloševićem (tzv. Operace Spojenecká síla)^{[210][211]} a vyslovil se proti uznání samostatnosti státu Kosovo^[212].

V roce 2010 hostil Václav Klaus na Pražském hradě schůzku mezi americkým prezidentem Barackem Obamou a jeho ruským protějškem Dmitrijem Medveděvem, při které byla podepsána smlouva START o snižování počtu jaderných zbraní.^{[213][214]}

Společenské působení

Prague Pride

V srpnu 2011 se Václav Klaus zastal svého mluvčího Petra Hájka a vysvětlil svůj postoj k tzv. homosexualismu poté, co Hájek označil homosexualitu za deviaci a odsoudil průvod gay hrdosti Prague Pride 2011. Klaus uvedl: „Pražská „Prague Pride“ není projevem homosexuality, ale homosexualismu, kterého se – stejně jako řady dalších módních „ismů“ – velmi obávám. Přesně toto je ostatně postoj, který jsem veřejně zastával v roce 2006 při svém vetu zákona o registrovaném partnerství.“^[215]

Akce D.O.S.T. a Ladislav Bátoru

Dva Klausovi blízcí spolupracovníci v prezidentském období a jeho ideologičtí zastánci, ředitel politického odboru Ladislav Jakl a zástupce vedoucího kanceláře pro oblast komunikace a kultury Petr Hájek se stali signatáři petice a aktivními účastníky radikálně konzervativní iniciativy Akce D.O.S.T.^{[216][217][218][pozn. 6]} Ta s Václavem Klausem sdílela odpor k antidiskriminačnímu zákonu, multikulturalismu, „homosexualismu“ či Lisabonské smlouvě^{[217][221]} a její představitelé spojovali motivaci k vlastnímu angažmá mimo jiné se svou nespokojeností s vývojem ODS po Klausově odchodu.^{[218][222]} Iniciativa uspořádala 3. října 2009 na podporu jeho odmítání ratifikace Lisabonské smlouvy tzv. „Pochod na Hrad“, jenž jí posloužil jako jeden z aktivizačních momentů.^[218] Klaus převzal petici a v proslovu k účastníkům mimo jiné uvedl: „Čtu vaše hesla, já jim rozumím. Já to cítím podobně jako vy, ale jako prezident to říkám možná slabší terminologií.“ Na podzim téhož roku vystoupila na obranu prezidenta v protiakci při demonstraci Klausových odpůrců.^[221]

V únoru 2011 zamýšlel ministr školství Josef Dobeš (VV) jmenovat předsedu Akce D.O.S.T. Ladislava Bátoru svým náměstkem, údajně na doporučení „lidí z okolí prezidenta“.^{[217][223]} Záměr však vyvolal značnou kritiku a protesty, zejména s poukazy na Bátorovy údajně extremistické názory^{[224][225][226]} a jeho vedení kandidátky nacionalistické Národní strany v roce 2006.^[222] Proti Bátorovu jmenování se tehdy postavil i premiér Petr Nečas,^[223] ale prezident Klaus se stal jedním z jeho hlavních obhájců,^[218] když se ho v článku pro *Právo* 28. února zastal, přihlásil se k řadě jeho názorů a protesty přirovnal k hilsneriádě.^{[217][221][227][228]} To vyvolalo další bouřlivé reakce některých osobností a sdružení.^{[229][230][231][pozn. 7]} Dne 8. července 2011 pak prezident přijal Bátoru a další představitele Akce D.O.S.T. na Hradě při oficiálním setkání,^[218] přičemž Česká televize informovala o blízkosti některých členů ke krajní pravici.^[232] Na konci Klausova prezidentství se tato iniciativa postavila na jeho stranu ve sporech o prezidentskou amnestii, zejména proti „ideovému táboru kolem Karla Schwarzenberga“.^[218]

Environmentalismus

Václav Klaus byl od počátku své politické dráhy kritikem environmentalismu, který považuje za levicovou ideologii.^{[233][234]} Za své názory obdržel třikrát (v letech 1995, 2005 a 2007; výrok v roce 2005 se netýkal ekologie) v anketě „antiekologický výrok roku“ cenu nazvanou „Zelená perla roku“^[127] a v roce 1993 za postoj k dostavbě Temelína také název Ropák roku.^[235]

Environmentalismus označuje za současné největší ohrožení svobody. V odpovědi na otázky amerického Kongresu uvedl: „*Komunismus vystřídalo nebezpečí ambiciózního environmentalismu. Tato ideologie vyzývá zemi a přírodu a pod hesly o jejich ochraně – podobně jako starí marxisté – se snaží nahradit svobodný spontánní vývoj lidstva jakýmsi centrálním (nyní globálním) plánováním celého světa.*“^[236] Prohlásil například, že ekologičtí aktivisté představují větší globální hrozbu než teroristé z Al-Káidy.^{[237][238]}

V rozhovoru pro HN řekl, že „*environmentalismus je inkarnace novodobého levičáctví.*“^[239] Tento názor zopakoval v diskusi se čtenáři Financial Times: „*Environmentalismus – nikoli ochrana přírody (a životního prostředí) – je levicová ideologie.*“^[240]

Václav Klaus patří k hlasitým kritikům názoru, že globální oteplování je způsobeno člověkem. Své názory na boj proti globálnímu oteplování shrnul ve své knize *Modrá, nikoli zelená planeta*. Existenci globálních změn klimatu nezpochybňuje, je však hlasitým kritikem boje proti nim. Globální změny klimatu jsou podle jeho názoru přirozeného původu a boj proti nim tak bezvýznamný. Rovněž argumentuje tím, že oteplování nemusí mít jen negativní dopady. Řešení problému spatřuje v adaptaci a technologickém pokroku: „*Namísto marných pokusů s ním bojovat bychom se měli připravit na jeho důsledky. I kdyby se atmosféra oteplevala, negativní dopady nemusí převážet.*“^[236]

Rovněž dlouhodobě kritizuje panel IPCC jako zpolitizovaný a jednostranně zaměřený. Staví se proti termínu vědecký konsenzus, který je podle něho „*vždy dosahován hlasitou menšinou, nikoli tichou většinou.*“^[241]

Hodnocení prezidentství

Neutralita této části článku byla zpochybněna.

Podrobnější zdůvodnění najdete v diskuzi. Neodstraňujte, prosíme, tuto zprávu, dokud nebudou pochybnosti vyřešeny

Pro vkladatele šablony: Na diskusní stránce zdůvodněte vložení šablony

Václav Klaus na Národní třídě v Praze při vzpomínkové slavnosti dne 17. listopadu 2006

V souvislosti s odchodem Václava Klause z funkce prezidenta zhodnotil americký novinář James Kirchick pro anglickou edici německého časopisu *Der Spiegel* prezidentské období Václava Klause. Podle jeho názoru Klaus měl určitě významnou roli v české historii, ale „*jeho dědictví bude zřejmě poškozeno kontroverzními postoji k Evropské unii, klimatické změně a populismem.*“^[242] Kirchick si všímá Klausovy záliby v -ismech a zvláště potom jeho posledního užití pojmu *havlismus* v rozhovoru pro polský týdeník *Rzeczy*, jehož styl považuje u Václava Klause za rutinu, která je „*zlomyslná, hysterická a přezíravá... k V. Havlovi.*“^[243] Podle Kirchicka byla prezidentská dekáda Václava Klause charakteristická častým testováním ústavních omezení funkce a kontroverzemi v záležitostech počínaje homosexuály a konče globálním oteplením. Klaus za sebou jako nejvýznamnější politik polistopadového období po V. Havlovi ponechává „*diskutabilní dědictví,*“ míní Kirchick. Konkrétně si všímá také Klausova opožděného podpisu Lisabonské smlouvy a kritiky Evropské unie.^[243] Autor připomíná roli Václava Klause v českých prezidentských volbách a jeho podporu Miloše Zemana, která byla podle Kirchickovy analýzy projevem Klausových sklonů k populismu. Podpora Zemana proti Karlu Schwarzenbergovi odpovídala podle Kirchicka Klausově osobnímu politickému stylu.

Schwarzenberg představoval v protikladu ke Klausovi mezinárodní a kosmopolitní názor na politiku a byl především přítelem Václava Havla. Kirchick si dále všiml pragmatického vztahu Václava Klause k Rusku a napsal: „*Za jeho 25 let v politice je těžké najít jediný geopolitický problém, na který by měl Klaus jiný názor*

než Rusko...“^[244] V závěru svého článku Kirchick připomněl, že Klaus byl i přes své kontroverzní výroky v České republice populární a důvěryhodný. Nicméně se pozastavuje nad jeho „překvapivou“ amnestií z 1. ledna 2013, která „pravděpodobně může být nejtrvalejším aspektem Klausova dědictví“.^[245]

Ze strany názorových oponentů i ze zahraničí, např. europoslance Othmara Karase v roce 2009, byly kritizovány i Klausovy osobní vlastnosti, a sice jeho údajná politická nevypočitatelnost, ješitnost a sebestřednost.^{[246][247]} Podle Vladimíry Dvořákové (2011) popularitu Václava Klause snižují také názory a vystupování jeho poradce Ladislava Jakla a ředitele tiskového odboru prezidentské kanceláře Hájka.^{[248][pozn. 8]}

Britský týdeník The Economist v srpnu 2011 zařadil Václava Klause v souvislosti se způsobem prezentace jeho názorů mezi kontroverzní východoevropské politiky, kteří vyhledávají špatnou publicitu a údajně tím škodí vlastním zemím, které potřebují investice. Podle týdeníku má tato skupina sklon opovrhovat konvenční diplomacií a publicitou. „Například Václav Klaus obvykle odmítá hovořit se zahraničními novináři, pokud mu neslíbí, že otisknou celé jeho odpovědi,“ citoval The Economist server iHNed.cz.^{[253][254]}

Uměleckou formou svůj názor na prezidenta Klause vyjádřil Michal Viewegh v knihách *Báječná léta s Klausem* a *Mráz přichází z Hradu*.^{[255][256]}

Expresident (od roku 2013)

V březnu 2013 se stal členem amerického libertariánského think tanku Cato Institute.^[257] V roce 2014 institut spolupráci ukončil kvůli Klausovým názorům na válku na východní Ukrajině, a postojí k sexuálním menšinám.^[258]

V předčasných volbách roku 2013 výslovně podpořil stranu Jany Bobošíkové, která se za účelem soustředit „klausovské síly“ přejmenovala na Hlavu vzhůru – volební blok. Osobně vystoupil na několika mítincích^[259] a objevil se i na předvolebních billboardech.^[260] Strana pak získala celkem 21 241 hlasů, což činilo 0,42 %, a nezískala tak žádný mandát.^[261] Klaus za hlavního viníka neúspěchu označil Stranu svobodných občanů, která se projektu odmítla zúčastnit (sama získala 122 564 hlasů, tedy 2,46 %).^[262]

V roce 2014 nevyloučil, že by se zúčastnil volby prezidenta v roce 2018, a to v případě, že by se na tento post rozhodl kandidovat kněz Tomáš Halík, s nímž má Klaus dlouhodobé spory.^[263]

Ministr školství Marcel Chládek (ČSSD) 24. října 2014 uvedl, že by měl Václav Klaus zasednout v čele Národní rady pro vzdělávání, jejíž vznik byl naplánován v souvislosti s novelou školského zákona od roku 2015.^{[264][265]} Téhož dne ministra vyzvali představitelé protikorupčních iniciativ Vrat'te nám stát!, Veřejnost proti korupci a Nadační fond proti korupci, aby jej nejmenoval předsedou ani řadovým členem rady, a to s poukazem – krom jiného – na „politické a obchodní zájmy Václava Klause mladšího“.^[266] Výběr kritizovala také společnost EDUin, zabývající se vzděláním.^[267] Ministr Chládek později téhož dne uvedl, že by Klaus neměl být v samotné radě, nýbrž jen ve výboru, který by měl připravit podklady k ukotvení rady v zákoně. Dne 26. října pak ministr uvedl, že v radě nezasedne žádný aktivní ani bývalý politik a že Václav Klaus nezasedne ani v přípravném výboru.^{[267][268]}

V březnu 2014 prohlásil, že za válku na východní Ukrajině nesou spoluzodpovědnost Evropská unie a USA tím, že podporovaly protestující během Ukrajinské krize. Rusko bylo podle Klause do konfliktu zavedeno a ruský prezident Vladimir Putin se v něm chová racionálně.^[269] V roce 2015 kritizoval pokračující devizové intervence ČNB jako neúčinné a procyklické.^[270]

V seriálu České století, mapujícím české dějiny 20. století, se vyskytuje postava Klause v dílech věnovaných Sametové revoluci a rozdělení Československa. Klause ztvárnil herec Jaroslav Plesl.^[271]

Od 19. března 2015 se Václav Klaus zařadil mezi komentátory pořadu *Jak to vidí* na Dvojce Českého rozhlasu.^[272]

V roce 2016 podporoval vystoupení Velké Británie z EU, tzv. Brexit.^[273] V dubnu 2016 vystoupil jako host na kongresu německé strany Alternativa pro Německo (AfD), kde se prohlásil za jejího „skutečného fanouška“ a pogrataloval straně k úspěchu v zemských volbách.^[274]

Institut Václava Klause

 Tato část článku je příliš stručná nebo neobsahuje všechny důležité informace. Pomozte Wikipedii tím, že ji vhodně rozšíříte.

V roce 2012 uvedl Petr Kellner, že zaplatí (prostřednictvím své společnosti PPF) desítky milionů korun, které Václav Klaus potřeboval na vznik a provoz svého institutu s názvem *Institut Václava Klause, o.p.s.*^[275]

Nadační fond Václava Klause

Nadační fond Václava Klause (NFVK), který před změnou statutu působil jako Nadace Václava Klause, založili v srpnu 1991 Václav Klaus, Občanská demokratická strana a společnost Telegraf.^[276] Miroslav Macek a Jindřich Menzel, spolumajitelé společnosti Telegraf,^[277] v následujícím roce od státu koupili Knižní velkoobchod.^[278]

V roce 2010 činily náklady na správu NFVK 334 tisíc korun, z toho osobní náklady 226 tisíc korun.^[276] V témže roce NFVK poskytl nadační příspěvky ve výši 158 tisíc korun: 70 tisíc korun Centru pro ekonomiku a politiku na seminář a sborník textů o Thomasi Malthusovi, 40 tisíc korun Centru pro studium demokracie a kultury na vydávání *Revue Politika* a 48 tisíc korun na nákup vybavení pro zdravotně postižené občany.^[276] V roce 2011 činily náklady na správu NFVK 336 tisíc korun, z toho osobní náklady 226 tisíc korun.^[279] V témže roce NFVK poskytl nadační příspěvky ve výši 278 tisíc korun: 130 tisíc korun Centru pro ekonomiku a politiku a 148 tisíc korun na nákup vybavení pro zdravotně postižené občany.^[279] V roce 2012 poklesly příspěvky poskytnuté fondem na 48 tisíc korun.^[280] Náklady na správu NFVK dosáhly výše 325 tisíc korun, z toho osobní náklady 225 tisíc korun.^[280]

Předsedkyní správní rady fondu je bývalá předsedkyně Senátu Parlamentu České republiky Libuše Benešová a členy Michaela Bartáková a Ladislav Jakl. Předsedou dozorcí rady je bývalý ministr Martin Kocourek.^[279] a členy Pavel Bém a Pavel Huťka.^[281] V roce 2012 bylo stanoveno, že NFVK zanikne sloučením s Nadačním fondem manželů Livie a Václava Klausových,^[279] k čemuž ale nedošlo.

Vyznamenání a veřejná ocenění

Během politické kariéry byla Václavu Klausovi udělena řada vyznamenání a čestných akademických titulů v Česku i v zahraničí.^{[282][283]} Například dne 14. září 1997, u příležitosti 60. výročí úmrtí Tomáše Garrigua Masaryka, obdržel spolu s Petrem Pithartem a Milošem Zemanem v Rudolfinu *Čestnou medaili T. G. Masaryka*, kterou uděluje Masarykovo demokratické hnutí. 27. prosince 2007 převzal od velvyslance Ruské federace *Puškinovu medaili*, kterou mu udělil ruský prezident Vladimir Putin.^[284] 10. května 2009 obdržel z rukou bývalého prezidenta Spolkové republiky Německo Romana Herzoga ve Freiburgu v Breisgau *Mezinárodní cenu Nadace Friedricha Augusta von Hayeka* za své neúnavné angažmá pro věc svobodného tržního hospodářství a blízkost k principům, které Hayek ve svých vědeckých dílech zastával.^[285]

Dílo

Václav Klaus je autorem více než třiceti titulů. Jeho nejúspěšnější knihou je *Modrá, nikoli zelená planeta*, která byla přeložena do osmnácti jazyků. Mezi další známá díla patří *Evropská integrace bez iluzí* s pěti cizojazyčnými mutacemi a kniha *Zápisky z cest*.^[286]

Politická literatura, ekonomie

- 1969: *Marxova politická ekonomie a ekonomická teorie*^[287]
- 1991: *A Road to Market Economy*
- 1991: *Ekonomická teorie a ekonomická reforma*
- 1992: *Dismantling Socialism: A Road to Market Economy II.*
- 1994: *Česká cesta*
- 2015: *Velcí ekonomové jsou mou inspirací*^{[288][289]}

Eseje a projevy

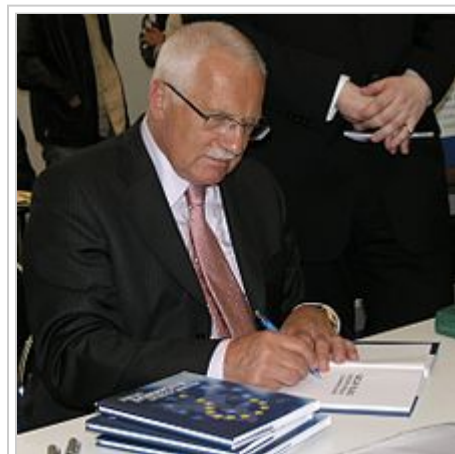
- 1998: *Tak pravil Václav Klaus*
- 1999: *Země, kde se již dva roky nevládne*
- 2004: *Rok první* – projevy, články, eseje
- 2005: *Rok druhý* – projevy, články, eseje
- 2006: *Rok třetí* – projevy, články, eseje
- 2007: *Rok čtvrtý* – projevy, články, eseje
- 2008: *Rok pátý* – projevy, články, eseje
- 2009: *Rok šestý* – projevy, články, eseje
- 2010: *Rok sedmý* – projevy, články, eseje
- 2011: *Rok osmý* – projevy, články, eseje
- 2012: *Rok devátý* – projevy, články, eseje
- 2013: *Rok desátý* – projevy, články, eseje

Ostatní

- 2007: *Modrá, nikoli zelená planeta*
- 2009: *Modrá planeta v ohrožení*
- 2009: *Kde začíná zítřek*
- 2010: *Zápisky z cest*
- 2011: *Evropská integrace bez iluzí*
- 2012: *Zápisky z nových cest*
- 2013: *My, Evropa a svět*

Literatura

- 2010: Jiří Pehe, *Klaus: portrét politika ve dvaceti obrazech*, Praha: Prostor, ISBN 978-80-7260-240-7^{[290][291]}

Prezident republiky k Lisabonské smlouvě (autogramiáda knihy)

- *Kdo byl kdo v našich dějinách ve 20. století. I., A–M / Milan Churaň a kol.* 2. vyd. Praha : Libri, 1998. 467 s. ISBN 80-85983-44-3. S. 319–321.
- *Kdo je kdo : 91/92 : Česká republika, federální orgány ČSFR. Díl 1, A–M.* Praha : Kdo je kdo, 1991. 636 s. ISBN 80-901103-0-4. S. 420.
- *Kdo je kdo = Who is who : osobnosti české současnosti : 5000 životopisů / (Michael Třeštík editor).* 5. vyd. Praha : Agentura Kdo je kdo, 2005. 775 s. ISBN 80-902586-9-7. S. 288–289.
- KOSATÍK, Pavel. *Čeští demokraté : 50 nejvýznamnějších osobností veřejného života.* Praha : Mladá fronta, 2010. 280 s. ISBN 978-80-204-2307-8.
- *Osobnosti - Česko : Ottův slovník.* Praha : Ottovo nakladatelství, 2008. 823 s. ISBN 978-80-7360-796-8. S. 323.
- TOMEŠ, Josef, a kol. *Český biografický slovník XX. století : II. díl : K–P.* Praha ; Litomyšl : Paseka ; Petr Meissner, 1999. 649 s. ISBN 80-7185-246-5. S. 64–65.

Rozhovory

- 1997: *NADORAZ* – Rozhovor s Janou Klusákovou
- 2001: *NAROVINU* – Kniha hovorů Petra Hájka s Václavem Klausem
- 2003: *Přerušžený rozhovor* – Knižní rozhovor s Jeronýmem Janíčkem

Odkazy

Poznámky

1. Mezi účastníky bylo podle Klausova vyjádření i několik pozdějších ministrů Ivan Kočárník, Vladimír Dlouhý, Karel Dyba, Tomáš Ježek, Josef Zieleniec, Jan Stráský a Miloš Zeman^[20]
2. Tak zvaná „pravá frakce“ ODA, tedy její konzervativní křídlo zosobněným Maškem a Čestmírem Hofhanzlem vyzvala v květnu 1997 Klause k odstoupení z funkce předsedy vlády^[103]
3. Výjimku představoval Bohdan Dvořák, který však 15. ledna 1998 na místopředsednický post rezignoval^[103]
4. Obdobná situace nastala již v roce 1996, kdy vznikla menšinová vláda ODS, KDU-ČSL a ODA, přičemž ČSSD rovněž výměnou za křeslo předsedy Poslanecké sněmovny PČR opustila sál při hlasování o důvěře vládě, aby tak snížila počet hlasů nutný k vyjádření důvěry
5. 7. březen 2003 byl shodou okolností 153. výročím narozením J.G. Masaryka.
6. Aktivním signatářem je např. i Adam B. Bartoš, jehož texty Klaus označoval za „mimořádně bystré a mimořádně kvalitní“^[219] či přímo „geniální“^{[123][220]} a některé přebíral i na své webové stránky^[220] Později však označil za Bartošův omyl, že ten vstoupil do politiky a kandidoval v eurovolbách, což jeho názory radikalizovalo a vytratila se z nich objektivní analýza^[219]
7. Ministr Dobeš nakonec Bátoru nejmenoval svým náměstkem, ale ředitelem personálního odboru, a protesty z politické scény, akademické obce a občanské společnosti pokračovaly V polovině října Bátor ohlásil odchod z funkce, zůstal však poradcem ministra až do konce roku.
8. Bývalý prezidentův mluvčí Petr Hájek například odmítá voluci^[249], nevěří v existenci teroristy bin Ládira^[250] a považuje homosexuály za devianty^[251] Klausův poradce Jakl proslul tvrzením, že *Každá rána zasažená přirodě je vítězstvím civilizace*^[252]

Reference

1. *M.P. z 2007 r. Nr 76, poz. 804* [online]. Kancelaria Sejmu RPDostupné online (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20070760804>) Dostupné také na: [1] (<http://isap.sejm.gov.pl/Download.jsessionid=21CDACA5ABDDE7D217>)

19FE6232FD835?id=WMP20070760804&type=2)(polsky)

2. *Apdovanotų asmenų duomenų bazė*[online]. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija. (Dokument č. 1K-1773 ze dne 8. 4. 2009). Dostupné online(http://grybauskaite1.lrp.lt/lt/prezidento_veikla/apdovanojimai/apdovanojimai_256.html). (litevsky)
3. *Rad Bieleho dvojkríža, I. trieda*[online]. Kancelária prezidenta SR, rev2013-10-15, [cit. 2017-01-27]. Dostupné online (<http://www.prezident.sk/?rad-bieleho-dvojkriza-i-trieda>) Dostupné také na: [2] (<http://web.archive.org/web/20131015051613/http://www.prezident.sk/?rad-bieleho-dvojkriza-i-trieda>) Ve webovém archivu. (slovensky)
4. WIRNITZER, Jan; ČTK. Klaus dostal od Putina medaili, také za svou ruštinu *DNES.cz* [online]. 2007-12-27 [cit. 2017-01-27]. Dostupné online. (http://zpravy.idnes.cz/klaus-dostal-od-putina-medaili-take-za-svou-rustinu-fhj-/domaci_spx?c=A071227_123647_domaci_jw)
5. KLAUS, Václav *Odpověď na reakce některých zneuživatelů internetové svobody*[online]. vaclavklaus.cz, 2004-02-16, [cit. 2014-09-13]. Dostupné online (<http://www.klaus.cz/clanky/643>)
6. KOMŮRKOVÁ, Kristina. Klaus: Profesor z chalupy *DNES* [online]. 2008-02-02. [2015-11-06 Dostupné online.]
7. HOMOLOVÁ, Marie; VODIČKA, Milan. Marie Klausová vedla syna pevnou rukou *DNES* [online]. 2006-08-12 [cit. 2015-11-21]. Dostupné online. (http://ona.idnes.cz/marie-klausova-vedla-syna-pevnou-rukou-d9a-/spolecnost.aspx?c=060811_151704_ona_ony_jup)
8. Zdeňka Kuchyňová: *Bohoslužba v Betlémské kapli připomněla památku Jana Husa* (<http://www.radio.cz/cz/zpravy/42672>), zprávy Radia Praha, 6. 7. 2003
9. ČTK: *Vlažné přijetí a ateismus Čechů, píše světové agentury* (http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/papez-v-cesku/vlazn-prijeti-a-ateismus-cechu-pisi-svetove-agentury_140667.htm) *Týden.cz*, 27. 9. 2009
10. SYROVÁTKA, Tomáš. Klausova sestra ve Švýcarsku: Nezáleží jen na tom, kde člověk žije *DNES* [online]. 2013-01-20 [cit. 2017-03-14]. Dostupné online. (http://zpravy.idnes.cz/klausova-sestra-alena-jarochova-nezalezi-jen-na-tom-kde-clovek-zije-1fo-/domaci.aspx?c=A13019_192311_domaci_brd)
11. Jiří Pehe. *Klaus: portrét politika ve dvaceti obrazech* 1.. vyd. Praha : Prostor, 2010. 288 s. ISBN 978-80-7260-240-7. S. 13. [Dále jen Pehe].
12. Pehe, s. 14
13. Pehe, s. 13–14
14. KLAUS, Václav *Václav Klaus: Hayek's Conference at the University of Richmond - Hayek and My Life* [online]. Institut Václava Klause, 2013-04-12, [cit. 2014-12-09] Dostupné online (<http://www.institutvk.cz/texts-in-english/vaclav-klaus-hayek-s-conference-university-richmond-hayek-and-my-life>) {anglicky}
15. KLAUS, Václav Milton Friedman už není mezi námi *MF DNES*. 18. 11 2006. Dostupné online (<http://www.klaus.cz/clanky/1955>)
16. KLAUS, Václav *Ludwig von Mises – nejvýznamnější obhájce ekonomické svobody v celém dvacátém století* [online]. Institut Václava Klause, 2006-05-29, [cit. 2014-12-09] Dostupné online (<http://www.klaus.cz/clanky/76>)
17. KLAUS, Václav Zemřel poslední velikán ekonomie 20. století *Euro*. 21. 12 2009. Dostupné online (<http://www.klaus.cz/clanky/2479>)
18. KLAUS, Václav *Schumpeter po půl století a náš dnešek* [online]. Institut Václava Klause, 2000-05-10, [cit. 2014-12-09]. Dostupné online (<http://www.klaus.cz/clanky/1324>)
19. Biografie Václava Klause mladšího na stránkách Prvního obnoveného reálného gymnázia v Praze (<http://www.porg.cz/liben/lide/Klaus.htm>)
20. BUCHERT, Viliam; JANEČKOVÁ, Zuzana. Rozhovor prezidenta republiky Václava Klause pro Mladou frontu Dnes jeho sledování StB. *www.klaus.cz*. 2007-06-13. Dostupné online (<http://www.klaus.cz/clanky/1295>)
21. Pehe, s. 14–15
22. KUČERA, Petr Klaus sledovala StB. *Lidové noviny*. 14. 06 2007. Dostupné online ([http://www.lidovky.cz/klaus-sledovala-stb-0rz-/zpravy-domov.aspx?c=A070614_081432_ln_domov_vvr](http://www.lidovky.cz/klaus-sledovala-stb-0rz-/zpravy-domov.aspx?c=A070614_081432_ln_domov_vvr;)). ISSN 1213-1385 (<http://worldcat.org/issn/1213-1385>).
23. JANEČKOVÁ, Zuzana; VACA, Jan. Akce Kluk: po Klausovi šla StB. *MF DNES* [online]. 2007-06-13 [cit. 2014-11-06]. Dostupné online. (http://zpravy.idnes.cz/akce-kluk-po-klausovi-sla-stb-diq-/domaci.aspx?c=A070612_221511_domaci_mia)

24. Pehe, s. 15

25. II. *Správa ZNB (Séria: FMV)*[online]. Ústav pamäti národa, [cit. 2014-1-16]. S. 49. (Vyhľadaná osoba: KLAUS Ing.CSc. Václav, registračné číslo: 27299).Dostupné online(<http://www.upn.gov.sk/regpro/zobraz.php?typ=centrala&kniha=130&strana=49&zaznam=52323>)(slovensky)

26. II. *Správa ZNB (Séria: FMV)*[online]. Ústav pamäti národa, [cit. 2014-1-16]. S. 72. (Vyhľadaná osoba: KLAUS Václav, registračné číslo: 35409).Dostupné online(<http://www.upn.gov.sk/regpro/zobraz.php?typ=centrala&kniha=138&strana=72&zaznam=60443>)(slovensky)

27. VACA, Jan. StB se o Klause zajímala opakovaě, svazek Rek však zničila.*iDNES.cz* [online]. 2008-01-21 [cit. 2014-1-10]. Dostupné online. (http://zpravy.idnes.cz/stb-se-o-klause-zajimala-opakovane-svazek-rek-vsak-znicila-p3h-6m-naci.aspx?c=A080120_212424_domaci_dp)

28. Pehe, s. 13

29. Pehe, s. 17

30. Pehe, s. 19

31. Pehe, s. 19–20

32. Pehe, s. 20–21

33. Pehe, s. 20

34. Pehe, s. 22–23

35. Pehe, s. 22

36. Pehe, s. 25

37. Pehe, s. 27–28

38. Pehe, s. 28–29

39. Pehe, s. 29

40. Pehe, s. 30–31

41. Pehe, s. 31

42. http://neviditelnypes.lidovky.cz/politika-dvacet-let-by-bylo-i-obcanskemu-hnuti-f4q-/p_politika.aspx?c=A110430_210015_p_politika_wagLukáš Jelínek: Dvacet let by bylo i Občanskému hnutí

43. Pehe, s. 40–43

44. Pehe, s. 44

45. SLANÝ, Antonín. Proces transformace české (československé) ekonomiky. In ONDRČKA, Pavel. *Specifika transformačního procesu ČR*. Brno : ESF MU, 2000. ISBN 80-210-2368-6 S. 21.

46. CLARK, Neil. Václav Klaus: the West's lies about Russia are monstrous.*The Spectator*[online]. 2014-09-27 [cit. 2014-12-02]. Dostupné online. (<http://www.spectator.co.uk/features/9322652/europe-needs-systemic-change/>)(anglicky)

47. KLAUS, Václav. *15 let od zahájení kupónové privatizace*[online]. klaus.cz, 2006-09-10, [cit. 2014-12-01]Dostupné online (<http://www.klaus.cz/clanky/755>)

48. Pehe, s. 18

49. Pehe, s. 19 a s. 23

50. Pehe, s. 17–19

51. Pehe, s. 31–32

52. Pehe, s. 55–56

53. Pehe, s. 21

54. Pehe, s. 33

55. Pehe, s. 32

56. Slaný (2000), s. 29.

57. Slaný (2000), s. 35.

58. FUCHS, Kamil. Místo privatizace v procesu transformace. In ONDRČKA, Pavel. *Specifika transformačního procesu ČR*. Brno : ESF MU, 2002. ISBN 80-210-2783-5 S. 43-44.

59. Pehe, s. 38

60. Fuchs (2002), s. 44-45.

61. Pehe, s. 34

62. Fuchs (2002), s. 42.
63. Pehe, s. 34–35
64. ŠVARCOVÁ, Jana. Stav a problémy privatizace v ČR. In ONDRČKA, Pavel. *Specifika transformačního procesu ČR*. Brno : ESF MU, 2002. ISBN 80-210-2783-5. S. 58-59.
65. TINL, Karel. Tomáš Ježek: Tunelování privatizovaných podniků způsobil jeden zpackaný zákon *Hospodářské noviny* [online]. 2011-05-30 [cit. 2014-11-27]. (ve webovém archivu). Dostupné online. (<https://web.archive.org/web/20110811080913/http://byznys.ihned.cz/analyzy-a-komentare/c1-51971830-tomas-jezek-tunelovani-privatizovanych-podniku-z-sobil-jeden-zpackany-zakon>) Dostupné také na: [3] (<http://byznys.ihned.cz/analyzy-a-komentare/c1-51971830-tomas-jezek-tunelovani-privatizovanych-podniku-zpusobil-jeden-zpackany-zakon>)
66. ORÁLEK, Pavel. Privatizace: Je Klaus otcem kapitalismu, či spoluvíníkem tunelování? *Hospodářské noviny* [online]. 2011-05-19 [cit. 2014-10-03]. (ve webovém archivu). Dostupné online. (<http://web.archive.org/web/20110522205114/http://byznys.ihned.cz/c1-51858420-privatizace-je-klaus-otcem-kapitalismu-ci-spoluvinikem-tunelovani>) Dostupné také na: [4] (<http://byznys.ihned.cz/c1-51858420-privatizace-je-klaus-otcem-kapitalismu-ci-spoluvinikem-tunelovani>)
67. Pehe, s. 37
68. Pehe, s. 64
69. Pehe, s. 35
70. Švarcová (2002), s. 59.
71. Pehe, s. 36
72. KOVANDA, Lukáš. Klaus s kupónovou privatizací neuspěl (Joseph Stiglitz) *Blog Lukáše Kovandy* [online]. 2008-09-29 [cit. 2014-10-20]. Dostupné online. (<http://kovanda.blog.tyden.cz/clanky/2430/klaus-s-kuponovou-privatizaci-neuspel-joseph-stiglitz.html>)
73. ČTK. Havel podpořil nahrazení Klause Švejnarem *Novinky.cz* [online]. 2008-01-01 [cit. 2014-09-24] Dostupné online. (<http://www.novinky.cz/domaci/129766-havel-podporil-nahrazeni-klause-svejnarem.html>)
74. SRNOVÁ, Veronika. "Nesmírně proevropský" Klaus "totálně nepřijímá Švejka" *Česká televize* [online]. 2013-03-09 [cit. 2014-09-24]. Dostupné online. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/217495-nesmirne-proevropsky-klaus-otalne-neprijima-svejka/>)
75. MORAVEC, Václav. Václav Havel v Impulzech Václava Moravce. *Impulsy Václava Moravce* [online]. 2008-01-01 [cit. 2014-10-07]. Dostupné online. (<http://www.impuls.cz/clanky/2008/01/vaclav-havel-v-impulzech-vaclava-moravce/>)
76. MACHÁČEK, Jan. Každá země si má hlídat svoje zájmy *Respekt*. 1999-10-18, roč. 1999, čís. 43. Dostupné online (<http://respekt.ihned.cz/c1-36107350-kazda-zeme-si-ma-hlidat-svoje-zajmy>) [cit. 2014-09-24].
77. Pehe, s. 65
78. Pehe s. 23
79. Pehe s. 24
80. Pehe s. 38
81. Pehe s. 39
82. Pehe s. 40
83. ŽÍDEK, Libor. *Česká ekonomika v 90. letech* Brno : ESF MU, 2004. 106 s. ISBN 80-210-3551-X. Kapitola 3 Politický vývoj, s. 19-24.
84. Pehe s. 45
85. ČTK. Klaus s Mečiarom pod platanem zpečetili osud Československa *ČT24* [online]. 2012-08-26 [cit. 2014-11-23]. Dostupné online. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/193229-klaus-s-meciarem-pod-platanem-zpecetili-osud-ceskoslovenska/>)
86. RYCHLÍK, Jan. Federace by skončila i bez dohody *Výšehrad.cz* [online]. 2012-07-23 [cit. 2014-11-23]. Dostupné online. (<http://www.vysehrad.cz/aktuality/cesi-a-slovaci-ve-20-stoleti/>)
87. Pehe s. 45–46
88. Pehe s. 46
89. Pehe s. 47
90. PODZIMKOVÁ, Dina. ČSFR před patnácti lety: od pomlčky k rozpadu *Tyden.cz* [online]. 2007-08-25 [cit. 2014-11-23]. Dostupné online. (<http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/historie/15-let-od-rozpadu-csfr/csfpred-patnacti-lety-od-pc>)

mlcky-k-rozpadu_20302.html)

91. Pehe s. 48
92. Lidovky.cz; ČTK. O půlnoci Klaus s Mečiarem oznámili konec Československa. *Lidovky.cz* [online]. 2012-08-26 [cit. 2014-11-23]. Dostupné online. (http://www.lidovky.cz/pred-20-lety-se-rozpadlo-ceskoslovensko-d92-/zpravy-domov.aspx?c=A120826_134152_ln_domov_mc)
93. Pehe s. 48–49
94. Pehe s. 49
95. Pehe s. 50
96. Pehe s. 50–51
97. Pehe s. 51
98. Pehe s. 51–52
99. STROEHLEIN, Andrew; CULIK, Jan; SAXONBERG, Steven; ŠASTNA, Kazi. The Czech Republic 1992 to 1999. *Central Europe Review*. 1999-09-13, roč. 1, čís. 12. Dostupné online (<http://www.ce-review.org/99/12/stroehlein12.html>). ISSN 1212-8732 (<http://worldcat.org/issn/1212-8732>) (anglicky) Cit. in: ŽÍDEK, Libor. *Česká ekonomika v 90. letech*. Brno : ESF MU, 2004. 106 s. ISBN 80-210-3551-X. Kapitola 3 Politický vývoj, s. 19-24.
100. JANOŠ, Vít. *Prezidencializace premiérství? Případová studie ČR* Brno, 2014 [cit. 2014-11-06]. 88 s. magisterská práce. FSS MU. Vedoucí práce Lubomír Kopeček. s. 23-30 Dostupné online. (http://is.muni.cz/th/404410/fss_m/)
101. KOLÁŘ, Petr; SYLLOVÁ, Jindřiška; PECHÁČEK, Štěpán. *Parlament České republiky 1993-2001* Praha : Linde, 2002. 296 s. ISBN 8072013254, ISBN 9788072013258 S. 179-180. Cit. in: JANOŠ, Vít. *Prezidencializace premiérství? Případová studie ČR* Brno, 2014 [cit. 2014-11-06]. 88 s. magisterská práce. FSS MU. Vedoucí práce Lubomír Kopeček. s. 24 a 31. Dostupné online. (http://is.muni.cz/th/404410/fss_m/)
102. PELLEŠOVÁ, Pavlína. *Reflexe v hospodářské politice České republiky v procesu transformace* Karviná : Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2002. 206 s. ISBN 80-7248-165-7. Kapitola 1.1 Politické souvislosti transformace, s. 12-13.
103. JANOŠ, Vít. *Prezidencializace premiérství? Případová studie ČR* Brno, 2014 [cit. 2014-11-06]. 88 s. magisterská práce. FSS MU. Vedoucí práce Lubomír Kopeček. s. 31-41 Dostupné online. (http://is.muni.cz/th/404410/fss_m/)
104. MÜLLER-ROMMEL, Ferdinand; MANSFELDOVÁ, Zdenka. Czech Republic. In BLONDEL, Jean; MÜLLER-ROMMEL, Ferdinand. *Cabinets in Eastern Europe*. Gordonsville : Palgrave Macmillan, 2001. ISBN 0-333-74879-4, ISBN 9780333748794 S. 65. (anglicky) Cit. in: JANOŠ, Vít. *Prezidencializace premiérství? Případová studie ČR* Brno, 2014 [cit. 2014-11-06]. 88 s. magisterská práce. FSS MU. Vedoucí práce Lubomír Kopeček. s. 31-41. Dostupné online. (http://is.muni.cz/th/404410/fss_m/)
105. KOHOUTEK, Jan. *Instituty vyslovení důvěry a vyslovení nedůvěry vládě v ústavním systému ČR* Brno, 2010 [cit. 2014-11-07]. diplomová práce. PrF MU. Vedoucí práce Pavel Molek s. 33-34. Dostupné online. (http://is.muni.cz/th/146053/pravf_m/)
106. *Archiv novinek ze dne 14. 6. 1998* [online]. Český rozhlas 7, 1998-06-14, [cit. 2008-01-07] Dostupné online (<http://archiv.radio.cz/news/CZ/1998/14.06.html>)
107. KLAUS, Václav. *Online rozhovor VK. pro www.reflex.cz* [online]. Reflex.cz, resp. Klaus.cz, 2003-02-21, [cit. 2008-01-07]. Dostupné online (<http://www.klaus.cz/klaus2/asp/clanek.asp?id=cX6SBjHmxxsAX>)
108. KMENTA, Jaroslav. Švýcaři potvrdili tajné konto ODS. *iDNES.cz*. Dostupné online (http://zpravy.idnes.cz/svycari-potvrdili-tajne-konto-ods-d5k-/domaci.aspx?c=A000713224501domaci_ond) [cit. 2000-14-07].
109. ČULÍK, Jan. Sponzorský skandál kolem Šrejberových peněz a konta ODS ve Švýcarsku – radikální změna českého myšlení, naděje pro budoucnost? *Britské listy*. Dostupné online (<http://www.britskelisty.cz/9711/19971130e.html#03>) [cit. 2008-01-07]. ISSN 1213-1792 (<http://worldcat.org/issn/1213-1792>)
110. ŠANC, David. Menšinová koaliční vláda 1996 - 1998: projekt, který neměl šanci uspět. In CABADA, Ladislav. *Koalice a koaliční vztahy*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006. ISBN 8073800047. S. 80. Cit. in: JANOŠ, Vít. *Prezidencializace premiérství? Případová studie ČR* Brno, 2014 [cit. 2014-11-07]. 88 s. magisterská práce. FSS MU. Vedoucí práce Lubomír Kopeček. s. 36. Dostupné online. (http://is.muni.cz/th/404410/fss_m/)
111. Tomáš Mírátský & ČTK. *ČR vstupuje do roku 1998 se stínem doposud největší vládní krize* (<http://www.blisty.cz/2007/11/30/art37601.html>) ČTK, 1. 12. 1997.

112. *Historie Občanské demokratické strany*[online]. Občanská demokratická strana, nedatováno, [cit. 2015-12-11]. Dostupné online (<http://www.ods.cz/historie>)
113. Justice.cz (<http://www.justice.cz>), úplný výpis z nadačního rejstříku pro IČ 43000746
114. Českoslovenští a čeští prezidenti (<http://www.cepin.cz/docs/dokumenty/sbornik23.pdf>) sborník textů, str 41
115. IDNES.CZ, ČTK. Klausovi děkovali i jeho nástupci*IDNES.cz* [online]. 2002-12-14 [cit. 2014-12-28] Dostupné online. (http://zpravy.idnes.cz/klausovi-dekovali-i-jeho-nastupci-drc-/domaci.aspx?c=A021214_0909_domaci_itu)
116. KOPEČEK, Lubomír *Fenomén Václav Klaus: Politická biografie* Brno : Barrister & Principal, 2012. 320 s. ISBN 978-80-87474-75-4 S. 280. Cit. In: SMUTNÝ, Jakub. *Václav Klaus – způsoby argumentace v prezidentských letech*. Brno, 2013 [cit. 2015-01-05]. 52 s. bakalářská práce FSS MU. Vedoucí práce Vlastimil Havlík. s. 15. Dostupné online. (http://is.muni.cz/th/386047/fss_b)
117. Bytostný konzervatívec Václav Klaus měl slabost pro letušky (http://www.lidovky.cz/bytostny-konzervativec-vaclav-klaus-mel-slabost-pro-letusky-pul-/zpravy-domov.aspx?c=A130307_124401_ln_domov_oga) lidovky.cz, 7. března 2013
118. PETRÁŠOVÁ, Lenka; RIEBAUEROVÁ. K nevěře politiků jsou Češi shovívaví*IDNES.cz* [online]. 2004-02-06 [cit. 2008-03-03]. Dostupné online. (http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?r=domaci&c=A040206_122230_domaci_ton)
119. HEJMA, Ondřej Klausova milénka: Je to génius*IDNES.cz* [online]. 2004-02-05 [cit. 2008-03-03] Dostupné online. (http://revue.idnes.cz/lidicky.asp?c=A040204_144941_rozhovory_mat)
120. BBC: Rozhovor s Livii Klausovou (http://www.bbc.co.uk/czech/interview/030311_klausova.shtml) Česká redakce BBC World Service, 11. 3. 2003
121. *Václav Klaus nachytán s další blondýnou* *Novinky.cz* [online]. 2008-03-11 [cit. 2008-03-11]. Dostupné online. (<http://www.novinky.cz/clanek/135132-vaclav-klaus-nachytan-s-dalsi-blondynou.html>)
122. *Klaus má slabost pro letušky. Bednářová je pryč už jeho třetí* *IDnes.cz* [online]. 2008-03-11 [cit. 2008-03-17]. Dostupné online. (http://revue.idnes.cz/sex.asp?c=A08031_130303_sex_lf)
123. BALŠÍNEK, Dalibor; KAISER, Daniel Rozhovor prezidenta republiky pro Lidové noviny *Lidové noviny* [online]. 2010-12-18 [cit. 2014-10-07]. Dostupné online. (<http://www.klaus.cz/clanky/2736>) ISSN 1213-1385 (<http://worldcat.org/issn/1213-1385>)
124. *Klausovo rozhodnutí rozplakalo některé členy* (http://www.lidovky.cz/klausovo-rozhodnuti-rozplakalo-nektere-cleny-fq-/ln_domov.aspx?c=A081206_151055_ln_domov_bat) lidovky.cz, 6. 12. 2008
125. Justice.cz (<http://www.justice.cz>), úplný výpis z nadačního rejstříku pro IČ 27082857
126. Nadační fond manželů Livie a Václava Klausových *Projekty a nadační příspěvky* [online]. nedatováno, [cit. 2014-10-15]. Dostupné online (<http://nadacnifondklausovych.cz/PROJEKTYA-NADACNI-PRISPEVKY/>)
127. Zelená perla (výsledky ankety) (<http://www.ropak.detizeme.cz/perla/>)
128. autor neuveden. Nešťastný debakl zeleného osamělce *Právo* [online]. 2014-07-14 [cit. 2014-10-07] Dostupné online. (<http://www.enviweb.cz/clanek/obecne/54517/nestastny-debakl-zeleneho-osamelce>) ISSN 1211-2119 (<http://worldcat.org/issn/1211-2119>)
129. Josef Kopecký: *Česko nového prezidenta nemá, Klausovi chyběl jediný hlas* (http://zpravy.idnes.cz/cesko-noveho-prezidenta-nema-klausovi-chybel-jediny-hlas-pzf-/domaci.asp?c=A080209_084026_domaci_jan) *IDnes.cz*, 8. 2. 2008
130. Chile Klausu poopravilo: Nešlo o obyčejnou propisku, ale o umělecký unikát (<http://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/230729-chile-klausu-poopravilo-neslo-o-obycejnou-propisku-ale-o-umelecky-unikat.html?ref=stalo-se>) *Novinky.cz*, 14. 4. 2011, [cit. 17. 4. 2011], aa, sw, Právo
131. Obyčejná propiska? V Klausově kapse skončilo pero s polodrahokamami (http://zpravy.idnes.cz/obycejna-propiska-v-klausove-kapse-skoncilo-pero-s-polodrahokamy-p95-/zahranicni.asp?c=A10414_113035_zahranicni_aha) *idnes.cz*, 14. dubna 2011, aha (Adam Hájek)
132. *Klaus ukradl pero, všimli si v Americe, Brity baví jeho spokojený úsměv* *idnes.cz* 13.4.2011, dostupné online (http://zpravy.idnes.cz/klaus-ukradl-pero-vsimli-si-v-americe-birty-bavi-jeho-spokojeny-usmev-12hah/zahranicni.asp?c=A110413_121248_zahranicni_ipl)
133. NOVOTNÝ, Pavel; BROŽ, Jan. Klaus a chilské pero propagují Česko v cizině. Navíc zdarma *IDnes* [online]. 2011-04-23 [cit. 2014-10-01]. Dostupné online. (http://ekonomika.idnes.cz/klaus-a-chilske-pero-propaguji-cesko-v-cizine-navic-zdarma-p34-/ekonomika.aspx?c=A10422_184249_ekonomika_abr)
134. Institut Václava Klause, o.p.s. (IČ 24220345) v obchodním rejstříku

156. BÉM, Roman. Klaus teoretik: Věto jednou za 10 let. Klaus v praxi: 59 vet *Česká televize* [online]. 2013-03-04. Dostupné online. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/216899-klaus-teoretik-veto-jednou-za-10-let-klaus-v-praxi-59-vet/>)
157. HAVLÍN, Tomáš. Klaus už překonal Havla. Větoval víc zákonů. *iDNES.cz* [online]. 2006-06-09 [cit. 2012-10-10]. Dostupné online. (http://zpravy.idnes.cz/klaus-uz-prekonal-havla-vetoval-vic-zakonu-f26-/domaci.aspx?c=A060609_124605_zahranicni_tha)
158. Lidovky.cz. Klaus vetoval zákon o registrovaném partnerství *Lidovky.cz* [online]. 2006-02-16 [cit. 2014-09-29]. Dostupné online. (http://www.lidovky.cz/klaus-vetoval-zakon-o-registrovanem-partnerstvi-f7m-/zpravy-domaci.aspx?c=A060216_141612_ln_domov_bat) ISSN 1213-1385 (<http://worldcat.org/issn/1213-1385>)
159. PAROUBEK, Jiří. DOKUMENT Reakce premiéra na prezidentské veto *Novinky.cz* [online]. 2006-02-16. Dostupné online. (<http://www.novinky.cz/specialy/dokumenty/77802-dokument-reakce-premiera-na-prezidentske-veto.html>) (česky)
160. miz; nel. Sněmovna přebila Klause, zákon pro gaye prošel *iDNES.cz* [online]. 2006-03-15 [cit. 2014-09-29] Dostupné online. (http://zpravy.idnes.cz/snemovna-prebila-klausa-zakon-pro-gaye-prosel-foh-/domaci.aspx?c=A060315_182520_domaci_miz)
161. *Sněmovní tisk 395: Novela zákona související s registrovaným partnerstvím* [online]. Poslanecká sněmovna PČR, [cit. 2014-10-03]. Dostupné online (<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&t=395>)
162. ČT24. Úprava svazků homosexuálů platí, Klaus ji nevetoval, ale ani nepodepsal *Česká televize* [online]. 2008-06-25 [cit. 2014-10-03]. Dostupné online. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/19940-uprava-svazku-homosexualu-ati-klaus-ji-nevetoval-ale-ani-nepodepsal/>)
163. TAJČMAN, Martin. Klaus vetoval antidiskriminační zákon, je podle něj zbytečný *iHned.cz* [online]. 2008-05-16 [cit. 2014-11-08]. Dostupné online. (<http://domaci.ihned.cz/politika/c1-24772130-klaus-vetoval-antidiskriminacni-zakon-je-podle-nej-zbytecny>)
164. KLAUS, Václav *Prezident republiky vetoval antidiskriminační zákon* [online]. Klaus.cz, 2008-05-16, [cit. 2014-1-08]. Dostupné online (<http://www.klaus.cz/clanky/418>)
165. Záznam o 43. hlasování 32. schůze (<http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=47376>) Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dne 3. června 2008, o vládním návrhu zákona o rovném zacházení a ochraně před diskriminací.
166. Aktualne.cz: Klausovy milosti (<http://aktualne.centrum.cz/analyzy-a-specialy/prezident/klausovy-milosti.phtml>)
167. iDnes; ŠÍDLO, Jindřich; MACHÁČEK, David Havel: O milostech se nediskutuje *iDnes* [online]. 2003-01-13 [cit. 2014-10-01]. Dostupné online. (http://zpravy.idnes.cz/havel-o-milostech-se-nediskutuje-d4f-/domaci.aspx?c=A030113_214823_domaci_pol)
168. Sešel se s ministrem vnitra, týden poté dostal milost - *iDNES.cz* (http://zpravy.idnes.cz/sesel-se-s-ministrem-vnitra-tyden-pote-dostal-milost-pc9-/domaci.aspx?c=A080416_162133_domaci_cen)
169. NĚMCOVÁ, Barbora. Klaus udělil milost muži odsouzenému v Thajsku za pašování drog *iDNES* [online]. 2008-06-25 [cit. 2015-11-06]. Dostupné online. (http://zpravy.idnes.cz/klaus-udelil-milost-muzi-odsouzenemu-v-thajsku-za-pasovani-drog-pxl-/domaci.aspx?c=A080625_190508_domaci_ban)
170. Prezident omilostnil úplatnou policistku z Karlových Varů - *iDNES.cz* (http://zpravy.idnes.cz/prezident-omilostnil-uplatnou-policistku-z-karlovych-varu-pll-/krimi.aspx?c=A100106_120215_krimi_cen)
171. Odsouzená policistka se lékaři pochlubila, že si koupila prezidentskou milost – *Novinky.cz* (<http://www.novinky.cz/domaci/247625-odsouzena-policistka-se-lekari-pochlubila-ze-si-koupila-prezidentskou-milost.html?ref=zpravy-dne>)
172. Čtyři Mrázkovi spolupracovníci a přátelé dostali prezidentskou milost - *iDNES.cz* (http://zpravy.idnes.cz/ctyri-mrazkovi-spolupracovnici-a-pratele-dostali-prezidentskou-milost-1ox-/domaci.aspx?c=A100112_202207_domaci_vel)
173. Podnikatel měl sedět 10 let, ale je venku. Klaus mu udělil milost – *zpravy.ihned.cz - Česko* (<http://domaci.ihned.cz/c1-51609170-podnikatel-mel-sedet-10-let-ale-je-venku-klaus-mu-udelil-milost>)
174. Prezident uděloval milosti, pomohl i exředitelce Metropolitní univerzity - *iDNES.cz* (http://zpravy.idnes.cz/prezident-udeloval-milosti-pomohl-i-exreditelce-metropolitni-univerzity-1t9-/domaci.aspx?c=A120214_145204_domaci_js)
175. Znamý zavražděného Mrázka nemusí do vězení, Klaus nařídil odklad nástupu – *zpravy.ihned.cz - Politika* (<http://zpravy.ihned.cz/politika/c1-54722620-znamy-zavrazdeneho-mrazka-nemusi-do-vezeni-klaus-naridil-odklad-nastupu>)
176. Jan Kálal: *Pust'te vězně domů, rozloučil se Klaus* Lidové noviny 2. 1. 2013.

177. Seznam amnestovaných bobtná o kontroverzní lidi, kritika Klause sí (http://zpravyidnes.cz/kritika-klausovy-amnestie-d0g-/domaci.aspx?c=A130102_191458_domaci_brm)
178. Prezident Klaus vyhlásil dílčí amnestii (<http://www.novinky.cz/domaci/289043-prezident-klaus-vyhlasil-dilci-amnestii.html>). Novinky.cz, 1. 1. 2013.
179. ČTK. Průzkum: S rozsahem amnestie nesouhlasí přes 80 procent lidí *Lidovky.cz* [online]. 2013-01-04 [cit. 2015-1-18]. Dostupné online. (http://www.lidovky.cz/pruzkum-s-rozsahem-amnestie-nesouhlasi-pres-80-procenta-lidi-prz-/zpravy-omov.aspx?c=A130104_203832_ln_domov_ani) ISSN 1213-1385 (<http://worldcat.org/issn/1213-1385>)
180. ČTK; VENTUROVÁ, Jitka. Amnestie byla připravena diletantsky tvrdí předseda Ústavního soudu. *iDNES* [online]. 2013-01-10 [cit. 2015-11-18]. Dostupné online. (http://zpravyidnes.cz/rychetsky-kritizuje-amnestii-dkx-/domaci.aspx?c=A130110_071036_domaci_wlk)
181. Amnestie platí, Ústavní soud se jí odmítl zabývat. Proti verdiktu byl Rychetský (http://www.lidovky.cz/ustavni-soud-odmitnul-vydat-predbezna-opatreni-na-amnestie-i-restituce-1a3-/zpravy-domaci.aspx?c=A130305_131118_ln_domov_khu)
182. ČTK: Klaus se rozhodl jmenovat jen 21 nových soudců (<http://www.novinky.cz/domaci/51918-klaus-se-rozhodl-jmenovat-jen-21-novych-soudcu.html>) novinky.cz, 14. 3. 2005
183. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. dubna 2006, č.j. 4 Aps 3/2005-35 (http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2005/0003_4Aps_0500035A_prevedeno.pdf)
184. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. dubna 2006, č.j. 4 Aps 4/2005-42 (http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2005/0004_4Aps_0500042A_prevedeno.pdf)
185. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. května 2006, č.j. 4 Aps 3/2006-46 (http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2006/0003_4Aps_0600045A_prevedeno.pdf)
186. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. května 2008, č.j. 4 Ans 9/2007-197 (http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2007/0009_4Ans_0700197A_prevedeno.pdf)
187. Klaus jmenoval nové soudce. Čekatel Langer se opět nedočká (<http://domaci.ihned.cz/c1-37255390-klaus-jmenoval-nove-soudce-cekatel-langerse-opet-nedockal>) iHNed.cz, 27. 5. 2009
188. ČT24: Spor s prezidentem vyhrál, na soudcovský talár přesto čeká už 4 roky (<http://www.ct24.cz/domaci/55841-spor-s-prezidentem-vyhral-na-soudcovsky-talar-presto-ceka-uz-4-roky>) www.ct24.cz, 25. 5. 2009
189. Právník, jehož Klaus nejmenoval soudcem, u ÚS zastání nenasel (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/161730-pravnik-jehoz-klaus-nejmenoval-soudcem-u-us-zastani-nenasel/>)
190. iDnes, MF DNES, nel, jpl, lep, miz Klaus odmítl Ratha, Paroubek ho ale chce obejít *iDnes* [online]. 2005-10-20 [cit. 2014-09-30]. Dostupné online. (http://zpravyidnes.cz/klaus-odmitl-ratha-paroubek-ho-ale-chce-obejit-fa9-/domaci.aspx?c=A051020_154340_domaci_nel)
191. David Rath opustí post prezidenta ČLK *BBC Czech* [online]. Rev. 2005-11-01 18:19 CET [cit. 2009-02-08]. Dostupné online. (http://www.bbc.co.uk/czech/domesticnews/story/2005/1/051101_cz_rath_1810.shtml)
192. iDnes, ad Klaus jmenoval Ratha ministrem zdravotnictví *iDnes* [online]. 2005-11-04 [cit. 2014-09-30]. Dostupné online. (http://zpravyidnes.cz/klaus-jmenoval-ratha-ministrem-zdravotnictvi-fqc-/domaci.aspx?c=A051104_110659_domaci_ad)
193. Euroskop.cz – Po ukončení předvstupních rozhovorů (<http://www.euroskop.cz/211/sekce/po-ukonceni-predvstupnich-rozhovoru/>)
194. http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm
195. http://www.european-movement.org/enlargement/focus_on_czech.php
196. [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2004:310:0003:0010:CS:PDF\(str.2\)](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2004:310:0003:0010:CS:PDF(str.2))
197. Czech warns Europe of 'dream world' woes (<http://www.washingtontimes.com/news/2003/nov/24/2003124-110833-1781r/>)
198. Rozhovor Václava Klause pro MF Dnes o knize Česká republika na rozcestí – Čas rozhodnutí (<http://www.klaus.cz/clanky/3450>), Klaus.cz, 3. října 2013
199. http://euabc.com/index.phtml?word_id=466
200. http://euabc.com/index.phtml?word_id=465

201. ESPERZA, Daniel. Václav Klaus and the Reincarnation of Hussite Stigma *The New Presence*. Winter 2010, s. 57-58. Dostupné online (http://english.pritomnost.cz/files/2010%20TNP/2010_4/thenewpresence/) ISSN 1211-8303 (<http://worldcat.org/issn/1211-8303>). Dále jen Esperza 2010.
202. Esperza 2010, s. 58.
203. Václav Klaus ve zprávě ČTK: *Klaus: Lisabonská smlouva změní postavení ČR* (http://www.ceskenoviny.cz/eu/zpravy/klaus-lisabonska-smlouva-zmeni-postaveni-cr/346172&id_seznam=25). 11. 2008, České noviny, zpravodajský server ČTK
204. DOKUMENT: Prezident Klaus vysvětluje, proč podepsal Lisabon (http://zpravy.idnes.cz/dokument-prezident-klaus-vysvetluje-proc-podepsal-lisabon-pqc-/domaci.asp?c=A091103_161503_domaci_kot) iDnes.cz, 3. 11. 2009, prohlášení prezidenta Václava Klause
205. Zvažoval jsem abdikaci kvůli Lisabonu, přiznal Klaus studentům (http://zpravy.idnes.cz/zvazoval-jsem-abdikaci-kvuli-lisabonu-priznal-klaus-studentum-pvs-/domaci.asp?c=A091116_152433_domaci_bar)
206. Pracujeme dostatečně? Máme nárok na euro? (<http://www.klaus.cz/clanky/2915>) Lidové noviny 3. září 2011.
207. Škrty nebo prorůstová opatření? (<http://www.klaus.cz/clanky/3112>), Hospodářské noviny 1. června 2012.
208. mav; duk. Klaus euroval nepodepíše: "Tyto valy považuji za zruďnou, hroznou věc" *Česká televize* [online]. 2012-12-07 [cit. 2014-10-13]. Dostupné online. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/206635-klaus-euroval-nepodepise-tyto-valy-povazuji-za-zrudnou-hroznou-vec/>)
209. MAŇÁK, Vratislav. Zeman otočil kormidlo do Evropy podepsal euroval. *Česká televize* [online]. 2013-04-03 [cit. 2014-10-13]. Dostupné online. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/221359-zeman-otocil-kormidlo-do-evrop-podepsal-euroval/>)
210. KLAUS, Václav *Nevytvářejme nové falešné mýty* [online]. klaus.cz, 1999-03-30, [cit. 2015-1-06]. Dostupné online (<http://www.klaus.cz/clanky/1099>)
211. KLAUS, Václav Jiný pohled na jugoslávskou krizi než jaký předvádějí pánové Buchert a Schtina. *MF DNES* [online]. 1999-04-01 [cit. 2015-1-20]. Dostupné online. (<http://www.klaus.cz/clanky/2067>)
212. KLAUS, Václav *Jak jsem se styděl* [online]. hrad.cz, 2008-05-24, [cit. 2015-1-02]. Dostupné online (<http://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/prezidenti-v-minulosti/vaclav-klaus/vybrane-projevy-a-rozhovory/5424.shtml>)
213. KRATOCHVÍL, Luboš; WIRNITZER, Jan. Medveděv a Obama v Praze podepsali odzbrojovací smlouvu iDnes.cz [online]. 2010-04-08 [cit. 2014-10-31] Dostupné online. (http://zpravy.idnes.cz/medvedev-a-obama-v-praze-podepsali-odzbrojovaci-smlouvu-p2#/domaci.aspx?c=A100408_105117_domaci_klu)
214. ŠESTÁK, Martin. Obama a Medveděv: Smlouva podepsána ČT24 [online]. 2010-04-08 [cit. 2014-10-31] Dostupné online. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/86377-obama-a-medvedev-smlouva-podepsana/>)
215. KLAUS, Václav *Tisková sdělení: Prohlášení prezidenta republiky k dalšímu exemplárnímu útoku na svobodu slova* [online]. Klaus.cz, 2011-08-05, [cit. 2014-10-08]. Dostupné online (<http://www.klaus.cz/clanky/2896>)
216. *Signatáři petice D.O.S.T* [online]. Akce D.O.S.T, [cit. 2014-11-08]. (číslo 696 a 899). Dostupné online (<http://www.akce-dost.cz/signatari.htm>)
217. MAZALOVÁ, Jana. *Spor o jmenování Ladislava Bátory jako spor mezi dvěma politickými kulturami* Brno, 2013 [cit. 2014-11-07]. 41 s. bakalářská práce. FSS MU. Vedoucí práce Slavomíra Ferenčuhová. s. 22-24, 28 Dostupné online. (http://is.muni.cz/th/183065/fss_b)
218. HANZELKA, Jan. *Akce D.O.S.T jako příklad radikálního konzervatismu* Brno, 2013 [cit. 2014-11-07]. 77 s. bakalářská práce. FSS MU. Vedoucí práce Josef Smolík. s. 24, 26, 31-33 Dostupné online. (http://is.muni.cz/th/385918/fss_b)
219. MENSCHIK, Tomáš; KOLÁŘ, Petr Seznam Židů. Nový rozměr pravicového extremismu v Česku *Týden* [online]. 2014-05-05 [cit. 2014-10-07]. Dostupné online. (http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/seznam-zidu-novy-rozmepravicoveho-extremismu-v-cesku_305898.html) ISSN 1210-9940 (<http://worldcat.org/issn/1210-9940>)
220. BRUNER, Štěpán. Místo rektorů akce D.O.S.T- na Hrad dorazil kontroverzní novinář A. B. Bartoš. *E15.cz* [online]. 2013-10-29 [cit. 2014-11-08]. Dostupné online. (<http://zpravye15.cz/domaci/udalosti/misto-rektoru-akce-d-o-s-t-na-hrad-dorazil-kontroverzni-novinar-a-b-bartos-1033406>)
221. KŘÍHOVÁ, Dominika. *Iniciativa D.O.S.T jako radikálně konzervativní výzva současnosti* Praha, 2012. 111 s. magisterská práce. FMZ VŠE. Vedoucí práce Jan Rataj. s. 32, 34, 49, 58 Dostupné online. (https://www.vse.cz/vskp/32072_iniciativa_dost_jako_radikalne_konzervativni_vyzva_soucasnosti)

222. VRM. Bátora: Národní stranu jsem vedl na protest ODSČT24 [online]. 2011-02-28 [cit. 2014-11-08]. Dostupné online. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/16825-batora-narodni-stranu-jsem-vedl-na-protest-ods/>)
223. ČT24. Bátoru na školství doporučili Klausovi lidéČT24 [online]. 2011-03-05 [cit. 2014-11-08]. Dostupné online. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/17329-batoru-na-skolstvi-doporucili-klausovi-lide/>)
224. PŘIBIL, Marek. K protestu proti angažmá Bátory ve školství se přidaly další subjektyNovinky.cz [online]. 2011-03-22. Dostupné online. (<http://www.novinky.cz/domaci/228440-k-protestu-proti-angazma-batory-ve-skolstvi-se-pridaly-dalsi-subjekty.html>)
225. HVÍŽĎALA, Karel. O opožděné emancipaci vysokých školBlogy Aktuálně.cz [online]. 2011-04-01. Dostupné online. (<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-hvizdala.php?itemid=12691>)
226. ŠÍDLO, Jindřich. Pravdolásko, rozzlob se: antisemita Bátora povýšilIHned.cz [online]. 2011-07-15. Dostupné online. (<http://nazory.ihned.cz/c1-52311330-pravdolasko-rozzlob-se-antisemita-batora-povysil>)
227. KLAUS, Václav Václav Klaus: Malá česká hilsneriáda aneb další případ diktatury politické korektnosti.Novinky.cz [online]. 2011-02-28 [cit. 2014-11-08]. Dostupné online. (<http://www.novinky.cz/domaci/226338-vaclav-klaus-mala-ceska-hilsneriada-aneb-dalsi-pripad-diktatury-politicke-korektnosti.html>)
228. KLAUS, Václav Malá česká hilsneriáda aneb další případ diktatury politické korektnosti [online]. Klaus.cz, 2011-02-28, [cit. 2014-11-08]. Dostupné online (<http://www.klaus.cz/clanky/2781>)
229. KRIŠTOF, Roman. 'Koniáš' Halík: Klaus se přiklání k fašizujícím maloměšťákůmLidovky.cz [online]. 2011-02-28. Dostupné online. (http://www.lidovky.cz/konias-halik-klaus-se-priklani-k-fasizujicim-malomestakum-pn1-zpravys-donov.aspx?c=A110228_130356_in_domov_hs)
230. PŘIBÁŇ, Jiří. Jiří Přibáň: Čekání na vůdce?SALON, Práva 2011-02-29. Dostupné online (<http://www.novinky.cz/kultura/salon/237412-jiri-priban-cekani-na-vudce.html>)
231. PEHE, Jiří. Takže hilsneriáda, pane prezidente?Blogy Aktuálně.cz [online]. 2011-02-28 [cit. 2014-11-08]. Dostupné online. (<http://blog.aktualne.cz/blogy/jiri-pehe.php?itemid=12387>) Dostupné také na: [6] (<http://www.pehe.cz/zapisnik/takze-hilsneriada-pane-prezidente>)
232. six. Klaus uvítal na Hradě krajní pravici, přišla blahopřátČT24 [online]. 2011-07-19 [cit. 2014-11-08]. Dostupné online. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/130618-klaus-uvital-na-hrade-krajni-pravici-priis-blahoprat/>)
233. Václav Klaus: Challenges of the Current Era (<http://www.klaus.cz/clanky/134>) Klausova přednáška, 9. 3. 2007 (anglicky)
234. Luboš Zálom: EKOLOGIE: Odmítněme environmentalistická vydírání (<http://www.klaus.cz/clanky/131>) klaus.cz
235. Ropáci 1993 (<http://www.ropak.detizeme.cz/ropak/1-ropaci-1993.html>)
236. Klaus: Environmentalismus je nový komunismus (http://hn.ihned.cz/c3-20712180-500000_d-klaus-environmentalismu-je-novy-kunismus) Hospodářské noviny 21.3.2007
237. jum, : Klaus: Environmentalismu a odnárodňování států se bojím víc než Al-Káidě (<http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-52428720-klaus-environmentalismu-a-odnarodnovani-statu-se-bojim-vic-nez-al-kaidy>) IHned.cz, 30. 7. 2011
238. Klaus: Ekologové ze Šumavy jsou horší než Al-Káida, parlamentnílisty 29.7.2011, dostupné online (<http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/204048.aspx>)
239. Václav Klaus: Žádné ničení planety nevidím a nikdy jsem ani neviděl (http://domaci.ihned.cz/c3-23103405-002000_d-zadne-niceni-planety-nevidim-a-nikdy-jsem-ani-nevide) Hospodářské noviny 9.2.2007
240. Global warming: truth or propaganda? (<http://www.ft.com/cms/s/2/e9df7200-19c7-11dc-99c5-000b5df10621.html>) Financial Times, 13.6.2007
241. Freedom, not climate, is at risk (<http://www.ft.com/cms/s/2/9deb730a-19ca-11dc-99c5-000b5df10621.html>) Financial Times, 13.6.2007
242. KIRCHICK, James. Bad King Klaus: The Failings of a Czech President Spiegel Online International [online]. 27.02.2013 [cit. 06.03.2013]. Dostupné online. (<http://www.spiegel.de/international/europe/bad-king-klaus-the-failings-of-a-czech-president-a-885928.html>) ISSN 0038-7452 (<http://worldcat.org/issn/0038-7452>) Dále jen Kirchick, *Bad King Klaus*.
243. Kirchick, *Bad King Klaus*
244. Kirchick, *Bad King Klaus*, II. část.
245. Kirchick, *Bad King Klaus*, II. část

246. ČTK, Lidovky.cz: Europoslanci kritizují Klause za osobní ješitnost a taktizování (http://www.lidovky.cz/europoslanci-kritizuji-klause-za-osobni-jesitnost-a-taktizovani-p9t-/ln_domov.aspx?c=A091012_191950_ln_domov_kim), 12. října 2009
247. Martin Komárek, *Lidový Klaus* (http://zpravyidnes.cz/lidovy-klaus-0c0-/nazory.aspx?c=A030610_194700_nazory_pol) MF DNES, 11. června 2003
248. Martina Procházková, *Klausovu oblibu srazily názory Jakla a Hájka i přer, míní politologové* idnes.cz 19.5.2011, dostupné online (http://zpravyidnes.cz/klausovu-oblibu-srazily-nazory-jakla-a-hajka-i-pero-mini-politologove-1em-/domaci.aspx?c=A110519_113552_domaci_taj)
249. Dan Prokop, *Klausův muž Hájek odmítl evoluci a útočil na darwinisty* *Vědci se zlobí* idnes.cz 11.5.2009 dostupné online (http://zpravyidnes.cz/klausuv-muz-hajek-odmitl-evoluci-a-utocil-na-darwinisty-vedci-se-zlobi-1zt-/domaci.aspx?c=A090511_140432_domaci_dp)
250. Interview ČT24, Petr Hájek (<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10095426857-interview-ct24/211411058040503/>), ČT24, 3. 5. 2011
251. *Homosexuálové jsou devianti, míní Hájek* lidovky.cz 4.8.2011 dostupné online (http://www.lidovky.cz/homosexualove-jsou-devianti-mini-hajek-fc1-/ln_domov.aspx?c=A110804_172028_ln_domov_kim)
252. *Guru kritiků zelených teorií změnil názor* ekolist.cz, 12.8.2009 dostupné online (<http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/co-pis-i-jini/guru-kritiku-zelenych-teorii-zmenil-nazor>)
253. Klaus je v "nepříjemné partě", píše The Economist o jeho výročí k homosexualitě (<http://zpravyihned.cz/svet-stredni-evropa/c1-52565460-klaus-je-v-neprijemne-partepise-the-economist-o-jeho-vyrocich-k-homosexualum>) iHNed.cz
254. The awkward squad. *The Economist* [online]. 2011-08-13 [cit. 2014-10-21]. Dostupné online. (<http://www.economist.com/node/21525919?zid=309&ah=80dcf288b8561b012f603b9fd9577f0d>) ISSN 0013-0613 (<http://worldcat.org/issn/0013-0613>).
255. *Bajaja Viewegh táhne na draka Klause* [online]. Neviditelnypes.cz, [cit. 2002-05-01].
256. Klaus homosexuál, Bárta otráven. *Viewegh napsal novou knihu* (http://www.lidovky.cz/klaus-homosexual-barta-otraven-viewegh-v-knize-politiky-nesetri-phl/kultura.aspx?c=A120922_150831_ln_kultura_ogd) lidovky.cz, 23. září 2012
257. Klaus bude od března spolupracovat s konzervativním Cato Institutem *Česká televize* [online]. 2013-01-16 [cit. 2014-12-22]. Dostupné online. (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/211247-klaus-bude-od-brezna-spolupracovat-s-konzervativnim-cato-institutem/>)
258. BĚLKA, Michal. Institut Cato se rozešel s Klausem. „Mistr svobody“ moc bránil Putině *Dnes* [online]. 2014-12-22 [cit. 2014-12-22]. Dostupné online. (http://zpravyidnes.cz/cato-institute-konci-spolupraci-s-klausem-fj2-/zahranicni.aspx?c=A141222_170538_zahranicni_mlb)
259. Klaus podpořil na mítinku Bobošíkovou: Moc si přeju, aby uspěla, řekl *Lidovky.cz* [online]. 2013-09-19 [cit. 2013-1-10]. Dostupné online. (http://www.lidovky.cz/klaus-bobosikova-ma-moji-podporu-d43-/zpravy-domov.aspx?c=A130919_164754_ln_domov_ml)
260. Klaus je na billboardech Hlavu vzhůru. *Volím korunu, ne euro, nabádá*. *Novinky.cz* [online]. 2013-10-19 [cit. 2013-1-10]. Dostupné online. (<http://www.novinky.cz/domaci/316664-klaus-je-na-billboardech-hlavu-vzhuru-volim-korunu-ne-euro-nabada.html>)
261. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. - 26.10.2013 – Celkové výsledky hlasování* [online]. Praha: Český statistický úřad, [cit. 2013-1-10]. Dostupné online (<http://volby.cz/pls/ps2013/ps2?xjazyk=CZ>).
262. Klaus: Na Bobošíkovou se nezlobím. Za krach spojené pravice mohou Svobodně *E15.cz* [online]. 2013-11-06 [cit. 2013-11-10]. Dostupné online. (<http://zpravye15.cz/domaci/politika/klaus-na-bobosikovou-se-nezlobim-za-krach-spojene-pravice-mohou-svobodni-1035749>)
263. KALHAUSOVÁ, Vědula. Klaus: Pokud bude kandidovat Halík, jdu do toho taky *Týden* [online]. 2014-08-10 [cit. 2014-10-08]. Dostupné online. (http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/klaus-pokud-bude-kandidovat-halik-jdu-do-toho-ky_315022.html) ISSN 1210-9940 (<http://worldcat.org/issn/1210-9940>)
264. ČTK. Radu pro vzdělávání povede exprezident Klaus, řekl *Deníku Chládek* *České noviny* [online]. 2014-10-24 [cit. 2014-10-24]. Dostupné online. (<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/radu-pro-vzdelavani-povede-exprezident-klaus-rekl-deniku-chladek/1138984>)

265. PERKNEROVÁ, Kateřina. Václav Klaus stane v čele rady pro vzdělávání *Deník.cz* [online]. 2014-10-24 [cit. 2014-10-24]. Dostupné online. (http://www.denik.cz/z_domova/vaclav-klaus-stane-v-cele-rady-pro-vzdelavani-20141024.html)
266. KUDLÁČKOVÁ, Lucie. Klause do rady nejmenujte, vyzývají osobnosti Chládek *Aktuálně.cz* [online]. 2014-10-24 [cit. 2014-10-24]. Dostupné online. (<http://zpravy.aktualne.cz/domaci/klause-do-rady-nejmenujte-vyzyvaji-osobnosti-chladka/r~003dfc505b7a1e4bdad0025900fea04/>)
267. KABÁTOVÁ, Šárka. Chládek neunesl kritiku. Klaus ani jiný politik mu radit nebude *Lidovky.cz* [online]. 2014-10-26 [cit. 2014-10-27]. Dostupné online. (http://www.lidovky.cz/klaus-nebude-radit-ministrovi-chladek-sve-rozhodnuti-p-kritice-zrusil-1aa-/zpravy-domov.aspx?c=A141026_125146_ln_domov_sk)
268. Echo24; ČTK. Klaus vadil. Ěk ho ministr Chládek hodil přes palubu *Echo24.cz* [online]. 2014-10-26 [cit. 2014-10-27]. Dostupné online. (<http://echo24.cz/a/wzaw7/klaus-vadil-tak-to-ministr-chladek-hodil-pres-palubu>)
269. ČTK. Klaus: Za tragédii Ukrajiny může EU a USA. Putin se prý chová racionálně *Lidovky.cz* [online]. 2014-03-06 [cit. 2015-10-06]. Dostupné online. (http://www.lidovky.cz/klaus-eu-a-usa-prispely-k-tragicke-situaci-na-ukrajine-pf0-/zpravy-domov.aspx?c=A140306_160105_ln_domov_sk)
270. Odpovědi Václava Klause na anketu týdeníku Reflex o devizových intervencích ČNB *Reflex*. 19. 11 2015. Dostupné online (<http://www.klaus.cz/clanky/3843>) ISSN 1213-8991 (<http://worldcat.org/issn/1213-8991>)
271. SPÁČILOVÁ, Mirka Klaus proti Mečiarovi. Jak se točilo finále Českého století *Dnes* [online]. 2014-08-08 [cit. 2014-11-26]. Dostupné online. (http://kultura.idnes.cz/ceske-stoleti-klaus-meciar-10a-/filmvideo.aspx?c=A140808_101614_filmvideo_spm)
272. HOŠNA, Jiří. Václav Klaus bude novou tvář v pořadu „Jak to vidí“ Českého rozhlasu *Dvojky* [online]. Český rozhlas, 2015-03-18, [cit. 2015-03-19]. Dostupné online (http://www.rozhlas.cz/informace/press/_zprava/vaclav-klaus-bude-novou-tvari-v-poradu-jak-to-vidi-ceskeho-rozhlasu-dvojky--1467946)
273. Václav Klaus: Dnes je úžasný den, brexit nás zachraňuje od bruselského monstra [online]. Český rozhlas Radiožurnál, 2016-06-24. Dostupné online (http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/zajimavosti/_zprava/vaclav-klaus-dnes-je-uzasny-den-brexit-nas-zachranuje-od-bruselskeho-monstra--1626864)
274. Václav Klaus na sjezdu AfD: Máte pravdu, a oni z toho mají strach. Čím dál více *Parlamentní listy* [online]. 2016-04-30 [cit. 2016-09-26]. Dostupné online. (<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politici-volicum/Vaclav-Klaus-na-sjezdu-AfD-Mate-pravdu-a-oni-z-toho-maji-strach-Cim-dal-vice-433455?nocache=1>)
275. Kellner: Když se o prezidenta nepostará stát, je to na soukromnicích *Mladá fronta* [online]. 2012-04-10 [cit. 2014-1-10]. Dostupné online. (http://ekonomika.idnes.cz/kellner-v-rozhovoru-s-mf-dnes-rekl-ze-podpori-institut-vaclava-klause-1ed-/ekonomika.aspx?c=A120409_214336_ekonomika_hro)
276. Výroční zpráva Nadačního fondu Václava Klause za rok 2010 (<http://www.bizbiz.cz/v2/179684?sbirkaListin-kodListiny=N+311%2FSL+19&do=sbirkaListin-presmenjNaListinu>)
277. Obchodní rejstřík na justice.cz, IČO 40765601, *Telegraf*, spol. s ro.
278. POKORNÝ, Marek. *Kauza Knížní velkoobchod: Věřitelé se po letech dočkají odškodnění* [online]. iHNed.cz, 2010-06-06, rev. 2010-06-07, [cit. 2012-08-29]. Dostupné online (<http://byznys.ihned.cz/c1-44046950-kaucha-knizni-velkoobchod-veritele-se-po-letech-dockaji-odskodneni>)
279. Výroční zpráva Nadačního fondu Václava Klause za rok 2011 (<http://www.bizbiz.cz/v2/179684?sbirkaListin-kodListiny=N+311%2FSL+20&do=sbirkaListin-presmenjNaListinu>)
280. Účetní závěrka Nadačního fondu Václava Klause za rok 2012, podepsána Jaroslav Bachora
281. Nadační fond Václava Klause, Praha IČO 43000746 - Obchodní rejstřík firem (<http://rejstrik-firem.kurzycz/43000746/nadacni-fond-vaclava-klause/>)
282. Václav Klaus - Ceny a vyznamenání (<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/prezidenti-v-minulosti/vaclav-klaus/ceny-a-vyznamenani.shtml>) hrad.cz
283. výběr titulu na nasipolitici.cz (<http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/1-vaclav-klaus/vyznamenani-a-oceneni-vyber>)
284. WIRNITZER, Jan, Česká tisková kancelář Klaus dostal od Putina medaili, také za svou ruštinu *Dnes* [online]. 2007-12-27 [cit. 2014-10-31]. Dostupné online. (http://zpravy.idnes.cz/klaus-dostal-od-putina-medaili-take-za-svou-rustinu-fj-/domaci.aspx?c=A071227_123647_domaci_jw)
285. Tisková zpráva Nadace Friedricha Augusta von Hayeka ze dne 10.5.2009 (http://www.hayek-stiftung.de/fileadmin/user_upload/Preisverleihungen/2009/PM_Preisverleihung_2009.pdf)

286. Václav Klaus: www.klaus.cz/knihy (<http://www.klaus.cz/knihy/>)klaus.cz, 8. 3. 2013
287. Knihovna AV ČR (http://aleph.lib.cas.cz/F/27S9RRDQB6MNIPTN7HBVMI798GEEK819IGYXKJPR81A8TH4FRF2193?func=item-global&doc_library=KNA01&doc_number=000059170&year=&volume=&sub_library=KNA)
288. KLAUS, Václav *Velcí ekonomové jsou mou inspirací* Praha : Institut Václava Klause, 2015. 184 s Dostupné online. (<http://www.institutvk.cz/publikace/publikace-ivk-c-22-vaclav-klaus-velci-ekonomove-jsou-mou-inspiraci>) ISBN 978-80-7542-005-3
289. *Publikace IVK č. 22: Václav Klaus - Velcí ekonomové jsou mou inspirací* [online]. Institutu Václava Klause, [cit. 2015-12-01]. Dostupné online (<http://www.institutvk.cz/publikace/publikace-ivk-c-22-vaclav-klaus-velci-ekonomove-jsou-mou-inspiraci>).
290. Petr Zídek: Peheho Klaus je jedno velké klišé, povrchní a nekritické (http://www.lidovky.cz/peheho-klaus-je-jedno-velke-klise-povrchni-a-nekriticke-pgt-/ln_domoasp?c=A101026_095800_ln_domov_pks)
291. Karel Hvizďala: Jiří Pehe – Klaus (http://neviditelnypes.lidovkycz/kniha-jiri-pehe-klaus-05i-/p_politika.asp?c=A10122_194231_p_politika_wag)

Související články

- Seznam prezidentských vet Václava Klause
- Klausismus
- Institut Václava Klause
- Chilský incident Václava Klause

Externí odkazy

- **Seznam děl** v Souborném katalogu ČR, jejichž autorem nebo tématem je *Václav Klaus*

Obecné

- Obrázky, zvuky či videa k tématu **Václav Klaus** ve Wikimedia Commons
- Autor **Václav Klaus** ve Wikizdrojích
- Osoba **Václav Klaus** ve Wikicitátech
- (česky) www.klaus.cz – oficiální stránky a tam autobiografie z roku 1997 (PDF)
- (česky) *Odstup nade všechno* – „Předběžný portrét“ od Pavla Kosatíka z ledna 2005 psaný pro jeho seriál *Čeští demokraté*
- (česky) heslo v encyklopedii Kdo byl kdo v našich dějinách ve 20. století z konce 90. let
- (česky) Amnestie na stránkách Nadačního fondu proti korupci
- (česky) Václav Klaus – monitoring českého tisku – archiv článků o Václavu Klausovi na serveru České-celebrity.cz
- (česky) CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku (CEP)
- (anglicky) David Ellerman, "*Lessons From East Europe's Voucher Privatization*", The Capital Ownership Group (virtual think tank).

Články

- (anglicky) The Economist: Grumpy Uncle Vaclav, 4. 12. 2008

Filmové záznamy

- (česky) Novoroční projev prezidenta republiky Václava Klause 1. ledna 2008 – záznam přímého přenosu

Autoritní data: AUT: jn19990218045 | GND: 119278480 | ISNI: 0000 0001 0908 9177 | LCCN: n92012865 | VIAF: 64070163 | WorldcatID: lccn-n92012865

Citováno z „https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Václav_Klaus&oldid=15022077“

Kategorie: Václav Klaus | Prezidenti Česka | Premiéři Česka | Čeští ekonomové
| Pedagogové vysokých škol v Česku | Čeští profesori | Prognostici | Českoslovenští politici české národnosti
| Předsedové ODS | Předsedové Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky
| Českoslovenští ministři financí | Poslanci československého Federálního shromáždění
| Poslanci Parlamentu České republiky (1996–1998) | Poslanci Parlamentu České republiky (1998–2002)
| Poslanci Parlamentu České republiky (2002–2006) | Kandidáti na prezidenta České republiky (2003)
| Kandidáti na prezidenta České republiky (2008) | Absolventi Vysoké školy ekonomické v Praze
| Držitelé čestných doktorátů ČVUT | Kritici Evropské unie | Osobnosti na českých poštovních známkách
| Držitelé čestných doktorátů VUT v Brně | Ropáci roku | Narození v Praze | Narození 19. června
| Narození 1941 | Osobnosti sametové revoluce

-
- Stránka byla naposledy editována 24. 5. 2017 v 13:27.
 - Text je dostupný pod licencí Creative Commons Uveďte původ-Zachovejte licenci 3.0 Unported, případně za dalších podmínek. Podrobnosti naleznete na stránce Podmínky užití.